ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 538 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1898 ՅՈՒԼԻՍ 29—10 | 23 ՐԷՊ'ԻՒԼԷՎՎԷԼ 1316 | 29 ԹԷՄՄՈՒԶ 1314 | Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ

"بوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته، صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی بابعالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولی
دائره مخصوصه‌ده‌در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No 23-25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

ՎԱՌՆԱ, 26 Յուլիս.

Այս եղանակին երբ մարդ ուզէ բան մը գրել Պուլկարիոյ Հայերուն վրայ, անպատճառ կը գրչին տակ կ'իյնայ կրթական հարցը: Սիրտդ կ'խըլէ երբ մտածես որ այս վիճակին յառաջանալուն հետեւանքն էր որ կորստեան վիհը նետեց Ռումանիոյ պատուական հայ գաղթականութիւնը: Իրաւ, պուլկար կառավարութիւնը չի հետեւիր այն խափանարար դրութեան որով այժմ ռուս կառավարութիւնը կ'կայանէ հայ վարժարանները՝ պարտաւորկամալով մէկնել, բայց դժուար չէ գուշակել թէ կարգ մը պատճառներու երեսէն Պուլկարիոյ Հայութիւնն՝ սխալ դաստիարակութեան գործէն՝ անկումէ անկում պիտի թաւալի, մինչեւ որ վիճակակից ըլլայ իր Ռումանիոյ արենակցին: 96ի գաղթականութիւնն ելեկտրական հզօր բարդի մը դերը կատարեց բնիկ հայ տարրին համար. բայց չի գիւտցուիր թէ ծագած այս յանկարծահաս ալիքին ազդեցութիւնը՝ մինչեւ ո՛րքան ատեն պիտի կրնայ մասամբ մը արծարծ պահել ինքնաճանաչութիւնը: Բնինք և հիմակ ալ կ'հաստատենք թէ պուլկար հողին վրայ ինկած հայու ստուար փաղանգներն յաւերժապէս խարսխած չպիտի մնան հոն, և պիտի անցնին երթան, անոյշ և միանգամայն ցաւագին երազի մը տպաւորութիւնը ձգելով բնիկ հայութեան վրայ:

Ենթադրենք պահ մը որ այս երեւոյթ տասն տարի վառ պահէ իր ազդեցութիւնն. այն ատեն հարկ կ'ըլլայ ուրեմն որ Պուլկարիոյ Հայութեան գոյութիւնը մասամբ երաշխաւորելու համար, տասն տարին հեղ մը անխափան գաղթականութիւն մը կազմեն, արթնցնելու համար զայն իր անզգած թմրութենէն: Աստնի միջոցի մը անհնարութեան առջեւ կ'ստիպուինք աւելի հոգածութեամբ դիտել խնդիրն, և ազգութեան բարդ մաս մը կորստենէ փրկելու աւելի գործնական, աւելի յարատեւ դարման մը գտնել:

Ինչպէս Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ մէջ ալ անկման նախապատճառ կ'հանդիսանայ կրթական գործին աստիճանաւոր քայքայումն, որուն կ'հետեւի անզգալի մոռացում մը ազգային բարքերու, աւանդութիւններու և խնկոտ յիշատակներու, վերջապէս այն ամէն դրոշմներուն որք միատարբերով կ'խմորեն ցեղային բնաւորութիւնն կենդանակերպութիւնն ու ձիգը: Այսպէս ուրեմն, չարիքին միակ աղբիւրն հիմնական պակասն է տաք շնչով սնանուած տոհմային դաստիարակութեան մը: Այսօր Պուլկարիոյ ո՛ր քաղաքի հայ վարժարանը կ'ուզես մտիր, հոն մերիչ բան չպիտի յանձնես եթէ ոչ թմրած ուսանողութեան մը, թոյլ ու անկարեկիր ուսուցչութեան մը չուքին տակ կծկուած կծկառուած. ուրիշ բան չպիտի զգաս եթէ ոչ ուսանողական սովորութեան մը ցեխին ճիղն ու կարծրացած այդ եղանակով, ուժասպառ մարմնի մը ջղաձգումը և հին սառոյց բանի մը՝ ժանգոտ երկմտածումը:

Հայութեան հոծ կեդրոններն շատ մօտիկ այս գաղթականութեան սաստիկ տարրաղարդումը տեսնելով համոզուեցայ թէ մեր Ազգ. կեդրոնական իշխանութիւններն ինչչափ թերացած են իրենց պարտականութեանց մէջ հանդէպ հայ գաղթականութիւններու, երկայն տարիներու և նոյն իսկ դարերու ընթացքին մէջ: Մինչդեռ հոգածութեան փոքր արտայայտութիւն մը կարելի է այսօր բոլորովին տարբեր կերպարանքով մը ներկայացնել այս տարագիր Հայերուն կացութիւնը:

Ուրախ եմ հաստատելու սակայն թէ գոնէ Պուլկարիոյ Հայութեան համար դեռ ամէն յոյս կորսուած չէ: Անիկա ցարդ ունի պահեստի տարրեր, իրենց թմրածութեան մէջ դեռ անաղարտ, որք պիտի կրնան վերարծարծել փանաքի գոհողութիւններով, բարեացակամութեան պզտիկ ջամբումով մը: Նորեկ գաղթականութեան իրաղեկ ու գիտակից տարրերն արդէն սկսած են հակազդեցութիւն մը առաջ բերելու ջանալ, իրենց աջակից ունենալով պուլկարահայ լուրջ ուսումնականներն, այնպէս որ գործը կ'մնայ պաշտօնական, վերէն գալիք տնօրինութիւններու, որք նոպասիկը գործին մասնաւոր դրոշմ մը պիտի ընծայեն: Պոլսոյ Հայ մամուլին ալ աւագ պարտքերէն մին է ջերմօրէն զբաղիլ պուլկարահայութեան խնդրով. արդէն ես քիչ մը այս մամուլին անտարբերութեանը կ'վերագրեմ Ռումանիոյ Հայութեան կորուստ, որուն մեծադոյն սատարը տարակոյս չկայ որ մեր ազգային ու կրօնական իշխանութիւններուն անարգարանալի անտարբերութիւնն է եղած:

Եթէ Պուլկարիոյ Հայութիւնը կորսուի, պատասխանատուութեան ծանրութիւնն աւելի ահաւոր է. վասնզի ծանրանիչ կ'ըլլայ ահա՛ մը՛զ խղճմտեան որուն ու ճիւղին պարտքն է. Չքմեղանք չկայ բացարձակ կերպով. ուրուագիծը կայ՝ ահաւոր անէծքի մը, որ անդթօրէն պիտի խարանէ ապագային ամենէն կործանարար թերութեան մը հեղինակներուն մութ ճակատը:

ԵՒ. ԳԱՂԹԱԿԱՆ

Յ. Գ.—Պուլկարիոյ մէջ համակրութեամբ դիտուեցան Բիւզանդիոնի՝ վաւերական բարեգործներուն ու յառաջդիմութիւններուն, որոց համար կուզամ խնդրակցիլ: 1896ի գաղթականութիւնը չի մոռնար այս թերթին ծառայութիւնները գաղթականներուն, կարօտեալներու և որբերու դատին, երբ ազգային ուրիշ ամէն «օրկան»ներ լուռ կ'մնային: Դժբախտ գաղթականներուն ընդ երկար գէշէթէ միակ մխիթարութիւնն եղան այս լրագրին սրտապնդիչ յօդուածները:

ԳՐԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆՑ

"ՈՃՐԻ ՀՐԱՇԱԿԵՐՏԸ,,

Ճնշողական Իւան ալէք Կի-նոյ-գրոյ Իմալ մէջ:
ՍԹԻՆՏԱԼ

Դ

Կ'ըսեն թէ երբ մարդ բարի գործ մ'ընէ, խիղճը միշտ հանդարտ է. բայց ոչ ոք ըսած է թէ ոճիր մը գործելով մարդ երջանիկ կ'ըլլայ: Սակայն Օսքար Լարիսօթ կատարեալ երջանիկ էր և իր ոճրին արդիւնքը կ'վայելէր հանդարտ: Ո՛չ խիղճ զգաց ո՛չ սարսափ: Միայն վիշտ մը կ'զգար, ան ալ իր հպարտութեան մէջ: Մանաւանդ արուեստագէտ հպարտութիւնը: Միթէ կրնա՞ր ասկէ աւելի յաջող կերպիւ կատարել ասանկ գործ մը: Սատ թէ՛ կ'փքանար և թէ կ'ուռէր, միայն թէ դարձեալ անծանօթ մնացած էր: Հիմա թէպէտ ստակ ունէր թէ՛ լրագիրներու և թէ հանդէսներու դռներէն անցնելու, կրնար քննադատները վճարել, բայց ծիծաղելիքը կարեւորութիւն չէր տար իր գրածներուն: Իր ոտանաւորներն, իր արձակը, ժամերով փորձերը կարգացող անգամ չկար: Քանի մը գրագէտներ քիչ շատ կ'ճանչէին զԱնաթօլ Տէռօլ, որ աւելի հասոյթ ունէր քան տաղանդ. բայց ընթերցողները անգամ չէին տար իր հասոյթներուն, և կ'արհամարհէին գրագէտն որ տաղանդի փչումք մ'անգամ չունէր: «Սակայն, կ'ըսէր Նորեկի իւրովի, անշէրէն բացեր արձակելով, եթէ ունե՛մ, եթէ՛ իմ հրաշակերտս պատմե՛մ, վասն զի ըրածս բուն հրաշակերտ մ'է, ամ մասին բնաւ կանխած չունիմ: Անաթօլ Տէռօլ անպիտաններն մէկն է, լաւ, բայց Օսքար Լարիսօթ տաղանդ մ'է: Եւ միթէ սոսկալի չէ՞ երբ կ'մտածեմ թէ ասանկ ալ՝ տաղանդ մ'անտրտմամուած, յղացուած, վարպետօրէն գործադրուած և կատարեալ կերպիւ յաջողած գործ մը յաւիտենապէս անծանօթ մնայ: Ա՛հ, այն օրն ունեցած եմ բուն ներշնչումը: Ահա՛ Արրայ Բրէվօ հարիւր աւելի վէպեր գրած է մին միւսէն աւելի գէշ, բայց մէկ Մանօն Լէսքօ գրելով համբաւ առած է: Պէրնարտէն տը Սէն Բիէռ միայն Բօլ և Վիրժինին պիտի թողու: Կան անանկ հանճարներ որք միայն մէկ երկ մը կ'արտադրեն: Բայց ի՛նչ երկ, անանկ երկ մը որ գրականութեան մէջ թոյլ տիպար կ'մնայ: Ես ալ այս տեսակներէն եմ. Միայն մէկ գործ ըրած եմ, ան ալ փոխանակ կատարելու գոնէ գրած ըլլայի: Եթէ գրած ըլլայի, այսօր մեծ համբաւ պիտի ունենայի, ամէն մարդ պիտի ուզէր կարդալ, վասն զի իր տեսակին մէջ միակը պիտի ըլլար: Ես ոճրին հրաշակերտն ըրած եմ»: Այս գաղափար վինքն հանգիստ չէր թողուր: Ամբողջ տասն տարի աշխատեցաւ այս գաղափարը վանել մտքէն: Նախ կը տանջուէր թէ ինչու փոխանակ իրողութիւնը կատարած ըլլալու վէպը գրած չէր. վերջէն կ'տանջուէր իրողութիւնն իբր վէպ պատմելու փափաքով: Այս փափաքն, այս տենչը չէ թէ չար մտքով, կամ այն զարմանալի զօրութենէն որ էտկար Բօյի անձինքը կ'մղէ իրենց գաղտնիքը պոռալու, այլ գրագիտական բաղձանք մը, համբաւի տենչը, փառաց եռանդն էր: «Ինչո՞ւ, կ'ըսէր, պիտի չգրեմ ճըշ...

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ՄԸ Ի ԽԱՐԲԵՐԴ

Յուլիսի ջերմին ամիսն եղաւ նորէն, որ բարեգործական-կրթական ոգեւորութեան մը չարաթներ բերաւ:

Նախ Որբանոցի կողմ՝ բացման հանդէսի ուրախութիւնները Խուլէ Վանքի մտացուած նուիրավայրերուն կենդանութեան նոր բարիկ փայլեր եղան: Հանդէսը տեղի ունեցաւ Վարդավառի կիրակին: Արեւածագին՝ Վանքին գմբեթագարդ մատրան մէջ Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ: Պատարագիչն Առաջնորդ Հայրն էր: Իսկ դպիր ու ժողովուրդ՝ երեկ երկնքան զլքով ու կառքով հոն վազող Մինչեարվարժարանի երգեցիկ սաներն, «Առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Մկրտիչ էֆ. Տ. Պետրոսեանի», ու այս ու այն կողմէն օր առաջ անապարող եռանդուն տեղացիները: Բազմութիւնը քաղքէն, դեղերէն հետզհետէ հոսելով մինչեւ 2,000 հոգի մը կ'լեցնէր Որբանոցի պարտէզին ու դարատանններուն մէջ:

Վանական նախկին փարթամ ուխտագնացութեանց մէկ վերյիշումն՝ այս հանդէս.— այս հեզու օրուան ամէնէն սրտառուչ բանին, այն է հայ որբերու պաշտպանութեան յատկացեալ գուտ հայ Որբանոցի բացման խնծիղն ու թրթռացումն ալ աւելի, որ ամէնուն դէմքին վրայ կ'փայլէր: Դահլիճը պարտէզն էր, զուգահեռական շարք մը թթենիներու հովանիներով, աւելի կակուղ և անփոյթ յարմարելու համար ժողովրդեան բազմոցը, դալարեաց վրայ գորգեր փռուած էին նախաձող կարգադրութիւնով:

Նախապահ Առաջնորդին մօտիկ գեղեցկապէս սարքուած գահաւորակներու վրայ կ'ընդունուէին հիւրերը: Կուսակալի օգնական Սանփան էֆ. Տօղրամաճեան, Խարփութլեան, Տարադճեան, Ասլանեան էֆ.ները, են: Օշարակներէ վերջ բացումը կ'սկսի որբերու գոհաբանական աղօթքով: Համիտիէի շալերգը կ'երգեն Մէզրէի Միացեալ վարժարանին սաները: Յանկայս ունկնդրութիւն: Ցետոյ Որբանոցի անօրէն-ուսուցիչը կ'կարդայ տեղեկագիր մը որ պիտի զրկուի ազգ. լրագրաց: Հետզհետէ Ռուբէն Զարդարեան, Բիէռ Թաշօ և Յակոբ Սիմոնեան էֆ.ներու կողմէ ազուոր բանախօսութիւններ, զորս կ'ընդմիջէին Մկրտիչ էֆ. Տ. Պետրոսեանի սանուց երկձայն և եռաձայն քաղցրալուր երգերը:

Այս բոլորին մէջ երախտագիտութիւն վեհ. Կայսեր և Ս. Պատրիարքի, թարգման հանդիսացած ըլլալու համար ժողովրդի զգացմանց: Բանախօսք էֆ.ները գնահատելով Առաջնորդին և Խնամակալութեան ջանքերը, շնորհակալութիւն յայտնած են: Շատ յուզիչ եղած է՝ կ'լսենք՝ որբի մը մանկական զրոյցքն, որով գիտակցութիւնը կ'յայտնէ եղեր մխիթարուած որբուկի վիճակին: Տեղւոյս երիտասարդներէն Սանփան Երէցեանի քանի մը խօսքերն ալ հաճոյք պատճառած են ունկնդիրներուն: Հանդէսը վերջացաւ եռաձայն Հայր Մերի երգեցողութեամբ: Ա՛լ ժողովուրդք դիմեց Որբանոցի սրահներն, և բաւիթ ունենալու գոհունակ սրտիւ վկայելու չէնքին կոկիկութեան և մաքրութեան: Ցետոյ անոնք որ կարգադրիչ յանձնախումբէն առանձինք ընդունուած էին [իւրաքանչիւրը 10 դրշ.], սեղանի բազմեցան պարտէզին մէջ: Նշանակելի է որ բազմաթիւ աղքատներ ալ այս որբական [*] հացկերոյթին մասնակցելու մխիթարութիւնն ունեցան: Զուտ շահ 3000 դրշ. գոյացաւ որ պիտի յատկացուի շինութեան մնացած պարտքին:

Խնամակալութիւնը, քաջալերուած ժողովրդեան համակրութենէն, վանքին հին մասին վրայ որոշած է 5 սրահէ բաղկացեալ հիւրանոց մը կառուցանել: Այս մասին կազմուած յանձնաժողովոյ անդամներն են. Տեարք՝ Սանփան Տօղրամաճեան՝ Վալի Մուավինի, Գրիգոր Տարադճեան, Յարութիւն Խարփութլեան, Միքայէլ Ասլանեան, որք առանց դիմելու Որբանոցի եկամուտի աղբիւրներուն, ուրիշ միջոցներով պիտի հայթայթեն ծախքերը: Մէկ կողմէ Առաջնորդի ու Խնամակալութեան, միւս կողմէ հասարակութեան այն բարեւշէն տրամադրութիւններուն համար մեր թղթակցի գոհունակութիւնն ու շնորհակալութիւններն ալ: Եւ որպէս զի եղածներովը գոհ չըլլանք, այս խնամուածորբերէն թուով շատ աւելի, գիւղացւոյն անխնամ մանկտին ուշադրութեանը կը հանենք բոլոր ազգային Խարբերդի, և ժամանակիս պահանջման համեմատ ա-

[*].—Ծաչը կ'բաղկանար լեցուած կարմրցուած գառէ —10 հոգիի մէկ հատ—, և ալիւրով, իւղով, բալով, շաքարով շինուած քաղցրեղէնէ մը:

նոնց արհեստական—նախակրթական լաւագոյն կրթութիւն մը տալու հարկին վրայ կ'ուղղենք:

Ա՛լ որբերը մեր Որբանոցին ծնողազուրկ տղաքները չեն, այլ Պալճենի, Խուլագիւղի, Արփաւուտի և տակաւին մօտիկ գիւղերու հօրով մօրով բայց խաւարի մէջ մեծցող տղաքները: Իսկ Մէզրէի գալով, ան նոր ջանքեր կ'ընէ իր դպրոցն աւելի բարձր վիճակի մը վերածելու: Բայց որովհետեւ գործին մէջ դաւառական վարժարաններու հին ազգաց պատմութեան ոճովը թաղական հոգաբարձուական մեքենայներ կան, կ'սպասենք որ այս մեքերն իրենց վճիռ երեւյթն առնեն, ծրաւն ալ յայտնենք թէ Մէզրէցիք ալ յօրէ՞ն կ'խորհին թէ.... Խ. Բ.

Խարբերդ, 16 Յլս.

"ԱՂՋԻԿ ԿՈՒՋՈՒԽ ԳԱԽԱՌՆԵՐԷՆ,,

Պատ. Հայրենիք թղթոյ 528 թիւին մէջ՝ Տիւզճէէն գրուած և Մ. Ա. ստորագրութեամբ հրատարակուած նամակով գիտողութիւն եղած էր, ինչպէս Գաւթէճոնիի, Տրապզոնի, նոյնպէս Ճանիկի վիճակին նկատմամբ, ուր իբր թէ Հայք և Յոյնք խառն ամուսնութիւններ կնքած ըլլան: Միայն Ճանիկի վրայ խօսելով, կ'յայտարարենք թէ, ինչպէս որ ստուգեցինք, երբեմն քանի մը դէպք տեղի ունեցեր են, բայց շատոնց դադրած են այդ անպատեհութիւններ: Այժմ Ճանիկի վիճակին մէջ, ամուսնական ուրիշ հաշակաւոր խնդիրներ կան, մանաւանդ Չարշամպայի գիւղերուն մէջ և գիւղացիներուն յաստակ. բայց ո՛չ հայ և յոյն երիտասարդաց ամուսնութիններ: Բայց քանի որ յարգոյ նամակագիրին՝ հրաւէր կարդացող Ճանիկի առաջն. Տեղապահ Հօր, որ այդ զեղծումներուն տեղեկագիրը զրկէ Պատրիարքարան և Բիւզանդիոնի, և միւս կողմէ ասոնց առաջքն առնէ, և առաւ կարծել տրուի որ իբր թէ հիմակ ալ «նոյն տեսակ բազմաթիւ ամուսնութիւններ կ'ըլլան», Առաջնորդարանս կ'փութայ պաշտօնապէս հերքել այդ լուրերու թիւրիմացութիւն մը: Առաջնորդարանս կ'յայտարարէ նաեւ թէ նշանտուքի և պսակադրութեան ատթիւ ի գործ դրուած նոր կարգադրութեանց շնորհիւ, ամուսնական ուրիշ կերպ զեղծումներուն առաջքն ալ առնուած է:

Առաջնորդարան Հայոց Սամսոն, 23 Յլս. 98 Ճանիկ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ

(Թղթակցութիւն «Բիւզանդիոն»ի.)

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ, 10 Յլս. 98.

Արմտեաց գիներու մէկէն բարձրացումը քաղաքիս հասարակութեան ուշը գրաւած ըլլալով, բաւական մտածել կուտար Տիարպէքիրցին, մանաւանդ անհամար լաստերով (քէլէկ) Տիգրիսի վրայով ի Մուսուլ ցորեն փոխադրուիլն օրըստ օրէ արմտեաց արժէքը կ'աւելցնէր: Բայց շնորհիւ կայս. բարերար հրամանի մը, ի Մուսուլ ցորեն զրկուիլն արգիլուեցաւ, և ցորենի գինն նոյնը չմնաց, բայց անցեալոյն մէջ ծախուածի գնէն ոչ սակաւ տարբերութեամբ կ'վաճառուի այժմ: Քաղաքիս կարգաւոր մեծ մասն ի շղթէ նպաստ խնդրագրերով Առաջնորդարանը կ'դիմեն հաց և պարէն խնդրելով Տեղապահ Հօրմէն: Վստահ ենք թէ առ որ անկ է դիմումներ ընելէ չպիտի թերանայ Պատ. Թերթիդ Ազգ. Քրոնիկին մէջ Սղերդի «կորուսեալ Տեղապահին» Տիարպէքիր գտնուիլը գրուած կարդացինք: Թէոդորոս Վ. Տիվրիկլեան Մայիս ամսոյ մէջ քաղաքս կ'ժամանէ յանկարծ, և Խան մը կ'իջեւանի: Տեղապահը լսելով անոր գալն, և Խանի մէջ բնակութիւնն անյարմար նկատելով, երկիցս կը հրաւիրէ, կ'հիւրընկալէ զինքն յԱռաջնորդարան: Թէեւ Թէոդորոս Վ.ի անցագրին եղծուած մասերը տեղւոյս կառավարութեան կողմէն ի նկատ առնուելով մեկնումը կ'արգիլուի, բայց Տեղապահ Հօր առ կառավարութիւնն դիմումներն ապարդիւն չեն մնար: Կուսակալութեան Պաշտօնաթուղթը կը մեկնի ի Մարդին: Մեք հրապարակի վրայ այսպէս լսեցինք թէ հրամանաւ Ս. Պատրիարքի օգնականութեան կ'երթայ, ոչ թէ փախուստ կուտայ իր խնամոց յանձնուած ժողովրդէն: Շատ կարելի է որ Տեղապահ Հայրն ալ այս կերպով համոզուած ըլլայ Տ. Թէոդորոսի ճարպիկութենէն:

* * * Քաղաքիս Ազգ. Դպրոցաց հոգածութեան Աղքատիկ Միացեալ Վարժարանաց Խնամակալութեան յանձնուելը մեծ ցնծութիւն պատճառեց ամէն դասակարգի ազգայնոց: Տեղապահը բոլոր ժողովներն և երեւելի ազգայիններն Առաջնորդարան կանչելով ապահովելուց Խնամակալութենէն պահանջուած տարեկան [300] երեք հարիւր ոսկւոյ գումարն և յանմիջապէս պաշտօնական գրութեամբ հաղորդեց Ս. Պատրիարք Հօր և Խնամակալութեան: Վստահ ենք թէ չպիտի երկարին բանակցութիւններն և [յաւաջիկային]—նոր վարժարաններն—բոլորովին բարեփոխուած պիտի տեսնենք Ազգ. դպրոցները:

* * * Յունիս ամսոյ մէջ յանկարծ տեղւոյս օդը փոխուեցաւ, և այս պատճառաւ բաւական հիւանդներ կան մանաւանդ ալէգոտ գաղափարբին մէջ: Տաքութեան աստիճանը 34°—38°ի բարձրացած է: Տեսնենք Յուլիս—Օգոստոս ի՛նչ պիտի ըլլան:

* * * Ջանիւք քաղաքիս կուսակալ Խալիտ պէյի, Մէքթէպը Սէնայի [Արհեստանոց] մը պիտի կառուցվի: Ձեռնարկուած հանգանակութեան գումարն առ այժմ 100,000 դահեկանի հասած է, որուն մասնակցած են քրիստոնեայ հոգեւոր պետերը: Ասորւոց Պատրիարքը տուաւ 4000, Տեղապահ Տ. Եղեկիէլ վրդ. 1250 դհկն., միւսներն 500 դհկն: Ն. Ա.

ՏԱՐԱԳՐԵԼՈՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՏԵԱՆ

Բիւզանդիոնի 527 թուոյն մէջ եօթն անձանց ստորագրութեամբ նամակ մը հրատարակած էիք, որով նամակագիրք կ'գանգատէին թէ Յանձնաժողովն անօրինակ փութկոտութեամբ և ոչինչ գներով նոյն օրը կ'վաճառէ եղեր գաւառացի ազգայնոց մնա մը գոյքերն, և երբ նամակագրաց կողմէ այս մասին գիտողութիւն եղեր է, մեզ հայհոյութեամբ պատասխանած ենք եղեր իրենց, են:

Նամակագիր անձինք նոյն եղելութիւնը տարբեր գոյներով և նկարներով օրուան բոլոր հայ լրագրաց մէջ հրատարակելէ զկնի, նաեւ բողոքած էին Ս. Պատրիարք Հօր. և ո՛չ այսչափ միայն, այլ և Բիւզանդիոնի խմբագիրն հրաւիրած էին երթալ իրողութիւնը քննելու, իբր ձեռնհաս իշխանութիւն: Այս պարզ ու բացայայտ պատմութիւնը յստակ ու կարդացող ամէն մարդ, անշուշտ ինքնին պիտի խորհրդածէ և դատէ թէ նամակագիր անձանց այդ դատանակի անմեղութեամբ բրած գիտողութեան դէմ հայհոյութեամբ դիմաւորել կարելի՞ բան է. ոչ միայն կարելի չէ, այլ զայն ընողը կոպտութեան յիմար մ'ըլլալու է: Բուն Բիւզանդիոնի 522 թիւ խմբագրականին մէջ ի զէթ ...ցած Յանձնաժողովոյս դէմ ոմանց կողմէ նոր չեն այս անարգական գոյցեր: Իր կազմութեան օրէն ի վեր... և ...ուն ու ... իր դէմ արդէն թշնամի հակակրութիւն մը կ'յա... կայ, որոյ մասին առ այժմ լուռ մնալ նախամեծար կ'համարինք, յօգուտ տարագրեալ ազգայնոց, և կ'բաւականանանք միայն ներկայ իրողութեան ճշմարիտ պատմութիւնն հրատարակելով:

Յուլիս 15 ԴՇ. օր Յանձնաժողովոյս անդամներէն Յակոբ էֆ. Յովսէփեանի և քօմիսէր Սալիհ էֆ.ի հետ միասին [կարծեմ 6—7 հարիւր դահեկանի գոյք ծախելու համար այսչափ անձ բաւական է] Տարագրելոց գոյքերէն փոքր մաս մը Մեծ-Նոր-Խանի մէջ [ուր կ'գտնուի գոյից շտեմարանը] վաճառելու կ'ձեռնարկենք ձեռամբ չարշիի մունետիկ Ծիպիլ Աղայի. ի ներկայութեան այդ անանկ ցնցոտի... նկր գնող հայ տաճիկ, յոյն, հրեայ շատ մը անձանց որպէս սովորութիւն է: Մունետիկն ամէն գոյք առանձին առանձին աճուրդի կ'դնէր էն վար գնով դուռ բանալով, գինը կ'բարձրանէր և կ'թողուր էն բարձր գնին տուողին վրայ: Գործն այս կերպով շարունակուած ատեն հայ երիտասարդ մը թեթեւ զայրոյթով մը ներս կ'մտնէ և կ'առաջարկէ որ աճուրդը դադրեցնենք և յաջորդ աւուր թողունք, թերեւս աւելի բարձր գներով ծախուի ուրիշ նոր շատ մը գնորդներու գալստեամբ: Մեք կ'համոզեցինք հայ երիտասարդին գիտողութեան և աճուրդը կ'թողունք յաջորդ աւուր: Ահա յանկարծ հայ երիտասարդին հայրն և անոր ուրիշ մէկ բարեկամ երիտասարդին թեկադրութենէն գրգռեալ, գոռում գոչումով ու նախատական վրանիս կ'յարձակին, բուռն զայրացմամբ աղաղակելով որպէս թէ մեք գնորդներուն հետ խօսք մէկ ըրած, խիստ աժան գներով կը վաճառենք գոյքերն են: Ահա՛ այս անեղ բանակիւ մը տեղի կ'ունենայ երկուստեք, մինչեւ որ քօմիսէր Սալիհ էֆ. և ուրիշներ միջամտելը կը փակեն: Ահա՛ իրողութեան ճշգրիտ պատմութիւնը զոր հրատարակելով խնդրելով են:

Ատենադպիր Տար. Յանձնաժողովոյ
ՄԿՐՏԻՉ ԽԱՉԻԿԵԱՆ

[*].—Մնացեալը վաղը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գաբրիէլեան կտակ. — Կ'լսենք թէ Ազգ. Վարչութեան վերջին որոշման համեմատ, մինչեւ Օգոստ. 1 պայմանաժամ տրուած է Գրիգոր էֆ. Գաբրիէլեանի՝ Ազգ. Վարչութեան վերջին առաջարկները կամ ընդունելու նոյնութեամբ, կամ մերժելու: Եթէ չպատասխանէ կամ մերժէ, Ազգ. Վարչութիւնն իրեն կ'վերապահէ դատ բանալ Գրիգոր էֆ. Գաբրիէլեանի դէմ: Ահա կտրուկ լուր մը, վերջապէս:

—Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հօր անուան տօնախմբութեան առթիւ, Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ պատարագէն ետքը, Պատրիարքարանի մէջ ընդունելութիւնք եղան մինչեւ իրիկուն: Վարչութեան ժողովները, Խորհուրդներն, Հոգաբարձութիւնք, Խնամակալութիւնք, Թաղ. Խորհուրդք ներկայացուցիչներ ունէին եկողներուն մէջ: Դատական և կրօնական նախարարութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը անձամբ, Ոստիկանութեան նախարարին կողմէ իր Թարգման, Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա և այլ պաշտօնական անձինք ալ այցաքարտով շնորհաւորեր էին: Յունաց Պատրիարքարանը, Պուլկարաց Եկզարքարանն և Հայ-բողոքականաց Ազգապետութիւնն իրենց ներկայացուցիչները ղրկած էին ի շնորհաւորութիւն: Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրն հեռագրով շնորհաւորած էր, և Ս. Պատրիարք Հայրը փութայ հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնել: Գաւառներէն ալ շնորհաւորական հեռագրեր եկան, ինչպէս՝ Շապին Գարահիսարի, Տրապիզոնի, Պիլէճիկի և Ռոտոսդոյի Առաջնորդներէն և Տեղապահներէն: Ստեփան էֆ. Մակարեան ալ Ն. Սրբազնութեան ներկայանալով, շնորհաւորեց յանուն Պարտիզակի Որբանոցին և անոր վարիչ Տքք. Չէմպըրզի:

—Կրօնական ժողովը գումարեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպս. Յովհաննէսեանի, և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—1. Բերայի Թաղ. Խորհուրդն և քահանայից դասը միաձայնութեամբ խնդրած ըլլալով որ տիրացու Պօղոս Ճէլալեան և Վաչան Փափազեան քահանայ ձեռնադրուին Բերայի եկեղեցւոյն վրայ, ժողովը կարգադրէ ետք անոնց բարի վարուց և կարողութեան մասին տրուած վկայականներն, արժանի համարեց զանոնք քահանայութեան, և որոշեց Ս. Պատրիարք Հօր յանձնել ասոնց ձեռնադրութեան կարգադրութիւնը:— 2. Բերայի Թաղ. Խորհուրդն առանձինն գրութեամբ մը կ'խնդրէր որ Տ. Գէորգ քհ. Անանեան ընդունուի ի չարս Բերայի քահանայից. մինչ միւս կողմէ քահանայք առանձին գրութեամբ մը բացարձակապէս կ'մերժէին իրենց մէջ ընդունիլ զայն: Ժողովս այս խնդրոյն կարգադրութիւնն յետաձգեց իր Ս. Նախագահին ներկայ գտնուած մէկ նստին:— 3. Որոշուեցաւ վարդապետական գաւազանի իշխանութիւն տալ նորընծայ Տ. Մատթէոս Աճէմեան և Տ. Կարապետ Միրտիչեան աբեղաներուն, և այս մասին գրել զիրենք ձեռնադրող Տ. Գրիգոր Ալէաթճեան և Տ. Մեսրոպ Սուքիասեան Սրբազաններուն:—4. Ուսումն. Խորհուրդը գրութեամբ մը յանձնարարած էր որ երաժշտապետ Արամ էֆ. Բժշկեանի հայկական ձայնագրութեան դասագրքին մուտքն արտօնուի ազգ. վարժարանաց մէջ: Ժողովս այս արտօնութիւնը տալէ առաջ որոշեց անգամ մը աչքէ անցընել նոյն դասագիրքը:—Ասոնցմէ զատ Ժողովս զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով:

—Պուրսայէլէնի համէչական չարժումին պետ և առաջնորդ Ամբակում անուն վարդապետը Պոլիս բերուեր է հրամանաւ Ազգ. Պատրիարքարանի: Իսկ Վանայ մէջ վերջերս հացի բաշխման խնդրին համար կրօնափոխ ըլլալ ուզողներուն Համիտիէները չփոխելու հրաման եղեր է:

—Էնկիւրիի Առաջն. Տեղապահ Տ. Տաճատ Ծ. Վ. երկրորդ նամակաւ մը կ'իմացնէր թէ նախորդ Տեղապահ Տ. Սահակ վ. Համալեան ո և է պահանջ չունի վանքին վրայ, եւ բաց աստի տեղեկութիւններ կուտար նոյն վարդապետին ինչ ինչ թեմական գործերուն վրայ: Կրօն. Ժողովս երէկ նկատողութեան առնլով այս նամակը, թեմական գործերու վերաբերեալ մասն որոշեց Խառն ժողովոյ նկատառութեան յանձնել:

—Մանկան մը զմրիւզով թաղման խնդիրն ալ երէկ նկատողութեան առաւ Կրօն. Ժողովս, որ քննելէ եւ տեղեկանալէ յետոյ մանրամասնութեանց, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց նոյն խնդրոյն պատասխանատու Տ. Պօղոս քահանայի մասին պէտք եղածը տնօրինել:

—Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆաեան կրօն. ժողովոյ որոշմամբ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն քարոզիչ անուանեցաւ:

—Քաղաքական կամ Խառն ժողով չկայ այս շաբթու:

—Նոր …… մը.— Նոր …… մը.—Մարաշէ Յու. 7 թուով կ'գրեն թէ տեղւոյն Հայ-բողոքականաց Ա. Աղօթարանին սարկաւագ, կանտարի, չորս-հինգ զաւկի հայր, պղնձագործ Թօր օղլու Համբարձում անուն անձը բողոքականաց իգական Որբանոցին մէջ պատսպարուած 11 տարեկան հայ որբուհի մը բռնաբարեր է: Բուական խնդիր ծագեր է: Դժգոհ որբուհին մայրը բողոք բարձեր է կառավարութեան, որ անմիջապէս բան մը ըրեր է չարագործը, զոր ի մօտոյ պիտի դատէ: Միւս կողմէ, չարագործին բարեկամները կ'աշխատին եղեր բանտէն արձակման հրաման ձեռք բերել:

Բանի մը …… —Հետաքրքրական …… մը անկիւնը չէ պատահած. մեր մօտիկը, Պատրիարքարանի քթին տակ տեղի կ'ունենայ բանի ամուսնութեան այս փորձ, եթէ ճիշդ է հետեւեալ նամակը զոր «Գումգափուցի մը» կ'գրէ մեզ.—«Քանի մ'օրէ ի վեր Գում-գափուի մէջ խօսակցութեան նիւթ եղած է ամուսնական տարօրինակ խնդիր մը: Եալովայի Բարձի գիւղացի աղջկան մը ծնողքը տարի մ'առաջ աղջիկնին կ'նշանեն գիւղացի երիտասարդի մը. բայց աղջիկն արդէն ուրիշ մ'ընտրած ըլլալով, պաշտօնն մօտ ձայն կ'բարձրացնէ թէ չուզեր նշանածը: Ծնողքը չատ կ'համոզեն զինք, և տեսնելով որ համոզմամբ պիտի չըլլայ, ամէն տեսակ սպառնալիքներ ի գործ կ'դնեն.—[գլխի վայր շալկած մօրը տունէն հօրաքրոջը տունը կ'տանին եղեր օրը մէկ անգամ հաց և երեք անգամ ծեծ տալով], բայց ի զուր. աղջիկն աննկուն կ'մնայ: Ասոր վրայ մայրն աղջիկը Պարտիզակ կ'փախցնէ, բայց աղջկան ընտրելին հոն ալ կ'հասնի: Ամէն ջանք ի գործ կ'դնեն զայն տարհամոզելու, բայց ապարդիւն. ուստի աղջկան նշանածը ճարահատ Պոլիս կուգայ, և հոս բերել կուտայ աղջիկը, բայց ետեւէն նորէն կ'հասնի միւսը: Խնդիրն այս վիճակին մէջ է. աղջկան ծնողքն իր ընտրելիին վրայ կ'պնդէ. իսկ աղջիկը սրտին սիրածը կ'ուզէ: Աղջկան յամառելուն վրայ ծնողքը զայն Հիսար Տեփի տան մը մէջ բանտարկած են իր առջի նշանածին հետ, տարբեր սենեակներու մէջ: Իսկ աղջկան սրտին սիրածը չգիտենք թէ ո՛ւր է: Կ'լսենք թէ այս խնդրին լուծման համար քանի մ'անգամ Պատրիարքարան դիմուած է, բայց բողոքներն անլսելի մնացած են: Ինչո՞ւ այս ատրճան անփութութիւն Պատրիարքարանի կողմէ:»

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՑ ԱՊԱԳԱՆ. — Նիւեորք Հէրըլտ բացորոշ կերպով կը քննադատէ հաշտութեան պայմաններն, ըսելով թէ ատոնք ոչ Եւրոպայի և ոչ Մ. Նահանգաց համար տեւական խաղաղութիւն չեն երաշխաւորեր. «Փիլիպպեանք, կ'յարէ, ուրիշ Զին մը պիտի ըլլան, որու փայ-բաժին ըլլալը պիտի նեղէ թէ զԱնգլիա և թէ Մ. Նահանգները: Անգլիոյ հանդէպ մեր ունեցած երախտապարտութիւնն և մեր երկրին հանդէպ պարտքերնիս կ'պահանջեն որ Փիլիպպեանները դրաւենք, խաղաղութիւնը մըշտապէս պահելու համար:»

ՎԱՏԻԿԱՆ Մանիլայի եպիսկոպոսին հեռագրով հրամայեր է որ իր կղերներով Ամերիկացւոց պաշտպանութիւնը խնդրէ, բնիկներուն հալածանքէն ազատելու համար:

—Պապն հաշտութեան կնքուելէն անմիջապէս վերջ չրջաբերականաւ մը պիտի հրատարակէ սպանիական կղերն որ Ալֆոնսօ ԺԳ. Թագաւորին հաւատարիմ մնայ:

ՄԱՆԻԼԱ գտնուող անգլիացի թղթակից մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'հաղորդէ Մանիլայի ներկայ վիճակին վրայ:—«Գործերն հոս կամաց կամաց աւարտելու վրայ են: Ապստամբք քիչ քիչ կ'յառաջանան, և Սպանիացիք կ'պատրաստուին մինչեւ ցմահ պաշտպանել ինքզինքնին: Վերջին անգամ գրելէս ի վեր կրակը չէ դադրած, սովորաբար արեւամուտին սկըսելով և արշալոյսին վերջանալով: Ապստամբք մեծաւ մասամբ մթերանոցին կ'ուղղեն իրենց հարուածները, բայց ցարդ չեն յաջողած անոր փնաս հասցնել: Բարձր տեղէ մը հետաքրքրութեամբ կ'դիտեմ անցած դարձածը, թէեւ վտանգաւոր ըլլայ դիրքս: Սպանիացիք մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն Մանիլա քաղաքին պաշտպանութեան համար: Աւազով լի պարկեր շարեցին բերդերուն չուրջն և քաղաքին մէջ գտնուած ծառերը բոլորն ալ կտրեցին: Եւ հիմա, նախկին սքանչելի ծառուղիներ մերկ գետիններ դարձան: Կ'ցաւիմ որ բնակած տեղս խիստ վտանգաւոր է, վասնզի ապստամբաց նշանառութեան կէտին մօտ եմ: Երբ ընդհանուր յարձակումն սկսի պիտի, ստիպուիմ ներսերը քաշուելու: Այս ամենքը ջիղերս թունդ կ'հանէ, և չատ ուրախ պիտի ըլլամ երբ ամէն բան վերջանայ: Կը յուսամ սակայն որ ամենքս ալ ազատինք: Առեւտուրը բոլորովին դադրած է և այս անստոյգ վիճակն անտանելի եղած է: Անօթութենէ մեռնելու վտանգին մէջ ենք, եթէ սակայն Ամերիկացիք շուտով չհասնին: Ցամաքի կողմէն պիտի չկրնան տիրել Մանիլայի եթէ ոչ անօթի ձգելով մէջինները, ինչ որ չատ երկար գործ պիտի ըլլայ: Բայց նախ ծովի կողմէն ռմբակոծումը՝ քաղաքը կրակի պիտի տայ և ամբողջովին այրէր զայն: Քիչ ատենէն անգլ. մարտանաւեր պիտի գան հոս, քանի որ Գերմանացիք այնքան մարտանաւ ունին հոս հիմա:»

ՍԱՆԹԻԱԿՕ.— Կատարուած առողջապահական քննութենէ մը հասկցուած է որ թէեւ դեղին տենդի միայն վեց դէպք պատահած է ի Սանթիակօ, բայց այս քաղաք նպաստաւոր է այդ համաճարակին: Սանթիակօ՝ Ռիօ տը Ժանէյրոյի հետ մէկտեղ աշխարհի էն անողոք երկիրն է: Սովորական ժամանակներ իր առողջական վիճակ չատ անգոհացուցիչ է: Երկու ամսուան պաշարումէ ետք, կոյուղի, ճահիճի մը երեւոյթն առած է: Փողոցներէն առաւօտ հոտեր կը բուրեն: Բուժին խեղճական նշանակութեամբ կոյանոց չկայ: Ազատ ջուրերն առուակներ կ'կազմեն որք նաւահանգստին մէջ կ'վազեն: Տէ Թօրոսի հրապարակին չուրջն աղտեղութիւնն իր ծայրագոյն կէտին հասած է: Բուժացիք խուռնք ունէին դանդաղելու թէ փոխանակ քաղաքներն առողջապահիկ վիճակի մէջ դրուելու, կղզիին հասոյթները կ'յատկանային սպանիացի պաշտօնէից ամսականները վճարելու: Սանթիակօ տիպարն է այրեցեալ գօտիի քաղաքներուն, իր նեղ եւ տղմոտ փողոցներով, որոց երկու կողմը ցած, միայարկ տուներ միայն կան: Տուներէն մեծ մասը բաց կապոյտ կամ կանաչ ներկուած են, որք կարմիր կղմինտրներուն հետ նկարչային երեւոյթ մը կ'կազմեն, թէեւ կիսովին կործանած կամ լքուած են: Հովանուտ հրապարակներն իրենց սաղաններով, որք ժամանակաւ այնքան լաւ խնամուած էին, այժմ վայրենի վիճակին մէջ ինկած են: Սակայն հոս ու հոն բնակարաններու բաց դռնէն կ'երեւան արմաւենիներ, տեւախիտ ծառեր եւ հասարակածային տունկեր,—Միացորդք երջանիկ անկալի մը որ ոչ եւս է: Քաղաքին մէջ չորս հիւանդանոց կան: Քաղաքային հիւանդանոցին գթութեան քոյրերը մեծ մասամբ փրանսացի են: Այս հիւանդանոցներու մէջ կան այժմ 1747 սպանիացի վիրաւոր կամ հիւանդներ: Վիրաւորեալները 431 հոգի են, որոց 37 սպայ: Ասոնց մէջ կան չատ մը նաւազներ որք մասնակցած են յուլիս 1 և 2ի գործողութեանց: Այն պահուն հիւանդանոցներուն մէջ տիրող խառնաշփոթութեան հետեւանօք հարկ եղած էր սրտաքսել 20 բուժորներ, որք այժմ փողոցները կ'թափառին տակաւին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԻԶՄԱՐՔԻ ՄԱՀԸ.—Պաշտօնական …… է Պէրլին, որ Վիլհէլմ Ա.ի յիշատակին նուիրուած եկեղեցւոյն մէջ կատարուեցաւ ԵՇ., սկսեալ առաւօտեան ժամ 10ին: Կայսրն եկաւ պաշտօնական համազգեստով, սուրին երախակալին վրայ կրելով չղարշէ ժապաւէն մը: Քիչ յետոյ եկաւ կայսրուհին սուգի չրջազգեստ հագած: Ներկայից մէջ կ'գտնուէին վարչապետ Հոհէնլոհէ և նախարարք՝ համազգեստով, Ռայխստաղի պատուիրակներ, ոստիկանապետ …, Պէրլինի պահապան զօրքն, իշխանք, իշխանուհիք, և գերման վեհապետներու ներկայացուցիչք: Դեսպանական մարմնոյ անդամք ներկայ էին պաշտօնական համազգեստով: Հանգստեան երգերն երգուելէ ետք, աղօթքները կարդաց արքունեաց երէցն, որ յետոյ գովեստ ըրաւ Պիզմարքի, «Հաւատարիմ ծառայն Վիլհէլմ Ա.ի և Հոհէնցոլլէրնի տան»: Բայց բազմութիւնն այնքան չատ չէր, ուստի արքունեաց հրամանատարը, պարապ տեղերը լեցնելու համար, հրամայեց որ ժողովուրդին թողուն եկեղեցի մտնել: Պիզմարքի ընտանեաց անդամներէն ոչ մէկը ներկայ էր արարողութեան: Անոնց յատկացուած աթոռները պարապ մնացին: Ընդհանրապէս չատ ուշադրութիւն գրաւեց ներկայութիւնն երկու մարդոց, այն է Ֆոն Պէօթիխէրի և Պարոն Մարշալ Ֆոն Պիպէրշթէյնի, զորս իշխանն իբր իր անձնական թշնամին կ'նկատէր: Արարողութիւնն աւարտեցաւ ժամ 11ին:

Ի Ֆրիտրիխսռու …… — Հէրպէրթ իշխան ԵՇ. մեկնեցաւ ի Պէրլին, և մինչեւ ՇԲ. օր, բայց ի ծառաներէն ամենքն ալ պիտի մեկնին Դղեակէն: Զինուորական պահակախումբ մը, սակայն, պիտի մնայ հոն մինչեւ որ Պիզմարք թաղուի: Հանգուցեալն իր ծառաներուն 50,000 մարք կտակեր է: Ռայխստաղի նախկին դեր-նախագահը, Տքք. Պահեմ, և Մ. Եունկհայմ, այս վերջինն իբր ներկայացուցիչ Ռայխստագի, Ֆրիտրիխսռու գալով սքանչելի ծաղկեպսակ մը դրին դագաղին վրայ: Պսակին վրայ կապուած երկար ժապաւէնի մը վրայ գրուած էր.— «Գերման Ռայխստագին առ առաջին վարչապետ Գերման Կայսրութեան:»

Պիզմարքի վերջին …… — Նիւ Եորք Հէրըլտի թղթակիցն իր թերթին հաղորդած է, քաղաքական կարգ մը խնդիրներու վրայ Պիզմարքի հետ ունեցած վերջին տեսակցութեանց արդիւնքը:—«Ի սորեւ պիտի տամ կարեւոր և վաւերական տեղեկութիւն մը, այն է օրուան քաղաքական խնդիրներու վրայ Պիզմարքի կարծիքները, զորս յայտնեց իր վերջին օրերուն: Համպուրկէր Նախրիխթէն, այն օրն որ Պիզմարքի մահը կ'ծանուցանէր, «Լեհական վտանգը» խորագրով յօդուած մը կ'հրատարակէր: Ասիկա դիւանագիտական արդիւնք չէր անշուշտ: Պիզմարք միշտ գիտակից էր Լեհաց ձգտումներուն, և իր պաշտօնէ քաշուելէն ի վեր, անձկութեամբ կ'հետեւէր իրաց ընթացքին: . . . Ամերիկայի հետ յարաբերութիւններու նուազութիւնն և ամերիկեան հաստատութիւնկրէ հեռու մնալն ապացոյց են թէ չէր չահագրգռուեր ամերիկեան գործերով: Կրնամ հաստատել թէ Սպանիոյ կրած դժբախտութեանց նկատմամբ համակրութիւն չէր զգար: Սպանեա-ամերիկեան վէճին մէջ իր միակ մտահոգութիւնն էր որ Գերմանիա գիտնայ ինքզինք հեռու պահել Փիլիպպեանց սպառնացող չփոթութիւններէն: Այդ կէտին մէջ ածուխի կայան մ'առնելու փափաքը չէր արդարանար իր աչքին, վասն զի ասոր մէջ Գերմանեա-ամերիկեան պատերազմի մը ապագայ պատահականութիւնը կը նշմարէր»:

Պիզմարքի …… — Պերլինի մէջ, գիշերուան մինչև ժամ 2 և 3 կ'աշխատէր Պիզմարք և կ'աշխատցնէր իր քարտուղարները: Իր գիշերային աշխատութեանց միջոցին, երբ մի միայն պետական գործերով կ'զբաղէր, երբեմն երբեմն խաշած ցորենի ջուրէ քանի մը ումպ և ընտիր չամբանեա կ'խմէր: Յետոյ կ'պառկէր ու կ'քնանար մինչև առաւօտեան ժամ 10: Այս սովորութիւնը կ'շարունակէր նաեւ Ֆրիտրիխսռուէ եղած ատեն երբ պաշտօնի գլուխն էր: Երբ Վարձին երթար կենալու, տեղւոյն նամակատան պաշտօնեայք կ'սարսափէին, վասն զի անտանելի աշխատութիւն մը կ'վերապահուած էր իրենց, իշխանին առատ թղթակցութեան հետեւանօք: Տարի մը, հաշուեցաւ թէ, իշխանն 652,000 նամակ և 10,000 հեռագիր ընդունած էր: Այդ ժամանակամիջոցին մէջ, խնդրուած նպաստներուն գումարն էր գրեթէ $12^1/_2$ միլիոն ֆրանք: Պատմութիւնը չըսեր որ Պիզմարք այդ նպաստներու խնդրանաց ի՞նչ համեմատութեամբ պատասխանեց: Կրնանք սակայն գաղափար մը ունենալ, երբ ըսենք թէ Պիզմարք պաշտօնեաներու կամ վերջապէս նպաստ խնդրողներու ահագին մէկ բանակին իրեն առթած նեղութենէն ազատելու համար, Վարձինի մէջ ոստիկանաց յատուկ ջոկատ մը կ'պահէ եղեր:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Սթանտարտի Մոսկուայի թղթակիցը կ'հեռագրէ իր լրագրին.— «Ռուս նաւատորմին վրայ յաւելումներ ընելու համար 90 միլիոն րուպլ վարկին ետ առնուիլն ակէ առաջ իմացուած էր: Կրնամ հիմակ ալ ըսել թէ այդ որոշում առնչութիւն ունէր Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին վերջին քուէարկութեան, և Ամերիկացւոց տարած նաւային յաղթութեանց հետ: Ռուսիա արդէն բաւական զրահաւորներ չինել կուտայ ամերիկեան նաւագործարանաց, եւ հոս կ'շարունակէ դեռ այն կարծիքը թէ անգլեւամերիկեան համաձայնութիւնն մը կայ, որու ռուս մամուլը «Զինակցութիւն» անունը կուտայ: Այս պարագաներու մէջ կը կարծուի թէ Ռուսիա չուզեր մեծ բեւեռու տակ մնալ: Կ'իմանամ նաեւ թէ Ռուսիա, իր ուրիշ մարտանաւերուն չինութիւնը փոխանակ Ամերիկայի՝ Ֆրանսայի պիտի յանձնէ: Ցարդ որոշում մը տրուած չէ:»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.—Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ անցեալ Ուր. երեսփոխան Մր. Տրէյճ հարցուց թէ արտաքին գործոց պաշտօնարանը տեղեկութիւն ունի՞ թէ Մեծ Տէրութիւն մը կ'ջանայ վարձու բըռնելով կամ ուրիշ կերպով Պարսից ծոցին պարսկական ծովեզերքին վրայ նաւահանգիստ մը ձեռք բերել: Մր. Քըրզըն պատասխանեց.— «Ստոյգ է թէ մերթ ընդ մերթ այսպիսի զրոյցներ կ'հասնին կառավարութեան ականջին. բայց չեմ կրնար ըսել թէ ո՛րքան կարեւորութիւն տալու է անոնց: Այդ կողմերու առեւտուրին իբր երկու երրորդն Անգլիացւոց կամ անգլիական գաղթականութեանց ձեռքն է: Անստարակուսելի է թէ Պարսից ծոցին մէջ Մեծն Բրիտանիոյ քաղաքական եւ առեւտրական պարտականութիւնները կարեւոր են, համեմատութեամբ այն մասնաւոր չահերուն զորս կառավարութիւնն ունի նոյն ջուրերուն մէջ: —Պարսիկ կառավարութեան և Պարսկաստանի Պանքային միջեւ կնքուելիք փոխառութեան չյաջողելուն գլխաւոր պատճառն այն է որ Պարսկաստանի Պանքային երաշխաւորել կրցածէն աւելի մեծ գումար մը կ'պահանջէր: Ուրիշ պատճառ մ'է պարսիկ նախարարութեան փոփոխութիւնն, և ատոր հետեւանօք, նոյն փոխառութիւնն երաշխաւորելու համար մաքսային հասոյթներու վրայ հաւանաբար դրուելիք հակակշիռ մը համար ընդդիմութիւնը: Պարսկաստանի Պանքան՝ Պարսկաստանի մէջ գտնուող այսօրինակ անգլ. միակ հաստատութիւնն է: Անգլիոյ կառավարութիւնը կարելի եղածին չափ օգնեց նոյն պանքային: Պանքային հետ իր բանակցութեանց պահուն, Անգլիոյ կառավարութիւնը տեղեկացած չէ թէ Պարսիկ կառավարութիւնը փափաքած ըլլայ ձեռք բերել խոստումն այնպիսի օգնութեան մը զոր կ'ջատագովէ Մր. Տրէյճ, հարցնելով թէ անգլ. կառավարութիւնը տրամադի՞ր է նոյն օժանդակութիւնն ընձեռել Պարսիկ կառավարութեան ինչպէս ըրաւ Չինու կառավարութեան:»

ԱՆԳԼԻԱ. — Լորտերու ժողովն 35ի դէմ 40 ձայնով մերժեց պատուաստի վրայ օրէնքին Բ. յօդուածը զոր քուէարկած էր Երեսփ. Ժողովը: Այդ յօդուած կ'տրամադրէր որ իրենց զաւակը պատուաստելու պարտականութիւնէն ազատ ըլլան այն անձինք, որք դատական իշխանութեան առջև կը յայտարարեն թէ իրենց խիղճը չի ներեր այդ բանն ընելու: Ժողովը մերժեց այս յօդուածն, հակառակ Լ. Սոլզպըրիի ասոր ի նպաստ ըրած յայտարարութեան: Բայց այս մերժում հաւանական չէ որ ո և է անհամաձայնութեան պատճառ ըլլայ Նախարարութեան և Լորտերու Ժողովին, կամ այս վերջինոյն և Երեսփ. Ժողովին միջև: Կ'կարծուի թէ Դահլիճն ետ պիտի առնէ իր ծրագիրն որ ո'չ պատուաստի պարտաւորիչ ըլլալուն կուսակիցներն, և ոչ Ճէնների գիւտին յամառ հակառակորդները կ'գոհացնէ: Ամբողջ բժշկական մարմինը՝ պարագլուխ ունենալով բժշկութեան և վիրաբուժութեան արքայական վարժարանները, բողոքեցին այս տկարութեան դէմ: Լորտ Լիսթըր, հակաճենխական մեթոտին հռչակաւոր հնարիչը, մեծապէս նպաստեց քաջութիւն ներշնչելու Լորտերու Ժողովին, ընդդիմանալու համար նախարարութեան և Երեսփ. Ժողովին:

ՌՈՒՍԻԱ՝ 1900Ի ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՄԷՋ. — Ուրալի (Հարաւային Ռուսիա), Լեհաստանի և Կայսրութեան միւս նահանգներուն մէկ քանի գործարանատէրք հաստատական պատասխան տուին Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մասնակցելու համար հանքերու նախարարութեան ուղղած հրաւէրին: Ի մէջ այլոց Անդրկովկասի մէկ քանի նաւթային գործարանատէրեր ծանուցեր են նոյն պաշտօնարանին, թէ կ'փափաքին հաւաքաբար մասնակցիլ նոյն Ցուցահանդէսին: Կ'ըսուի թէ այս ցուցադրութիւն չատ չքեղ պիտի ըլլայ և պիտի կարողանայ արժանապէս ներկայացնել Ռուսիոյ նաւթային ճարտարարուեստը:

ՍԵՐՊԻԱ.— Նիշէ կ'հեռագրուի Օգոստ. 5 թուով. «Ալեքսանդր թագաւոր, ընկերակցութեամբ Միլան թագաւորին, նախարարաց, Զօր. Աթանաքովիչի և Գնդ. Պաքովիչի, Բիրոտ գնաց ուր ազգային տօն մը կը տօնուէր: Կայարանին մէջ խանդավառ կերպով ընդունուեցաւ ժողովրդեան կողմէ: Եկեղեցիին մէջ Պէկրատի մետրապոլիտն հայրենասիրական բանախօսութիւն մ'ըրաւ. Թագաւորը պատասխանեց յուզեալ չեշտերով: Գիշերը Բիրոտ անցուց և յաջորդ օրը Նիշ դարձաւ:»

—Բարիզէ կ'հեռագրուի թէ Պանքատմեր չրջաբերութեան հանելով 10 միլիոն Փր.ի արծաթ դրամի փոխառութեան ծրագիրն, զոր Սքուբշինան քուէարկած էր, ոսկիի գնոյն վրայ յաւելում առաջ բերեր է:

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ. — Սերպիոյ կառավարութիւնը զեկուցած է Չէթինեէի դահլիճին թէ այլեւս տեղ չունի Սեւ Լերան գաղթականներուն համար: Ուստի կ'խնդրէ որ Սև Լեռն այլեւս անցագիր չտայ Սերպիա գաղթել ուզողներուն, որովհետեւ Սերպիոյ մուտքն արգիլուած է անոնց:

ՊԵԼԺԻԱ Կ'ԶԻՆՈՒԻ.— Բէլժիքէր Լոյտ տարօրինակ լուր մը կ'հաղորդէ, ըսելով թէ Պելժ կառավարութիւնն որոշեր է նաւատորմ մը կազմել: Ասոր համար 200 միլիոն Փր.ի վարկ մը պիտի խնդրէ եղեր խորհրդարանէն [??]:

ՀՈՒՆԳԱՐԱՑԻ բանաստեղծ Լատիսլաս Արանի, որ ժամանակաւ Բէշթայի երկրագործական պանքային տնօրէնն եղած է, և զաւակն է հունգարացի հռչակաւոր բանաստեղծ Եոհան Արանիի, անցեալ շաբթու մեռաւ 54 տարեկան հասակին մէջ, տաղանդաւոր գրագէտի մը և տնտեսագէտի մը համբաւը թողլով: Բազմաթիւ հայրենասիրական երգեր եւ վիպակներ ունի հեղինակած: Հունգարերէնի թարգմանած է Շէքսփիրի և Մոլիէռի գործերը:

—Անցեալ չաբթու Լեմպէրկի մէջ մեռաւ կարդինալ Սիլվէստր Սէմպրաթովիչ, Լեմպէրկի յոյն-կաթոլիկ Ռութէն արքեպիսկոպոսն, որ ջերմ կուսակից մ'էր Կալիցիոյ Լեհերուն և Ռութէններուն միացման, և իր եկեղեցիին՝ Հռոմի եկեղեցիին հետ միանալուն, և այս կրկին պատճառներով անհաշտ թշնամութեան առարկայ եղած էր բոլոր Ռութէն հայրենասէրներուն:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Կարոլ Թագաւորը, Պուքրէշ վերադառնալէն քանի մը օր վերջ Ռակաց (Զուիցերիա) պիտի երթայ գահաժառանգ իշխանին հետ, և հոն պիտի մնայ քանի մը չաբաթ: Վերադարձին երկու օր Վիեննա պիտի կենայ:

ԱՂԷՏԻՆ ՀԱՄԱՐ ԱՂԷՏ. —Թուլոնի մէջ [Ֆրանսա] Լա Պ…… աղէտէն ողջ մնացողներուն ի նպաստ տրուած ցլամարտի հանդէսը չատ մը անկարգութեանց և չփոթութեանց տեղի տուաւ: Ցլամարտիկք, առաջուընէ վճարուած չըլլալով, մերժեցին ասպարէզ իջնել: Իրողութիւնը ժողովրդեան ծանուցուեցաւ, որք բարկանալով սկսան ձեռքերնին անցածը կոտրել թափել, ջախջախել: Եւ ահա խնեթին մէկը բռնկցուց փայտեայ նըստարան մը, և չատ չանցած ամբողջ չէնքը բոցով շրջապատեցաւ: Խուճապն սոսկալի էր. փախչողներէն չատեր ոտքի տակ գացին: Մեծ դըժուարութեամբ կրցին հրդեհին ծաւալման առաջքն առնուլ և բարեկարգութիւնն հաստատել:

ՔԼՈՆՏԱՅՔԷ Վիքթորիա վերադարձող նաւ մը իր հետ բերաւ $2^1/_2$ միլիոն տոլար արժողութեամբ ոսկի և 250 հանքագործ և ոսկեխոյզ: Ասոնցմէ մին 800,000 տոլար արժողութեամբ ոսկի ունէր հետը: Վերադարձողներէ չատեր կ'ըսեն թէ միշտ գանգատ կայ Տօուսըն Սիթիի պաշտօնէից դէմ, որք իրենց պաշտօնական դիրքէն օգուտ կ'քաղեն ու քսակնին կ'պարարեն, եւ չատ անիրաւ կերպով կ'վարուին ոսկեխոյզներուն հետ:

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ.—Քամպարէ [Ալզաս-Լոռէն] կ'հեռագրուի թէ Լոկէլպախի մէջ մեծ մանարան մը ամբողջովին ոչնչացեր է հրդեհի մը հետեւանօք: Վնասն 500,000 Փր. կ'հաշուուի:

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ ԱՆՍՈՎԱԴ.—Քուինսթաունէ (Քանատա) կ'հեռագրուի թէ Նորվէկեան առագաստանաւ մը հոն ցամաք հաներ է երկու փրանսացի ձկնորս, որք նաւակով մը …… Նիւֆաունտլէնտի մօտ, թանձր մառախուղ մը կորսնցնել տըւած էր իրենց նաւն, և երկու երեք օր նաւակին մէջ մնացած էին անսուաղ. վերջապէս Նորվէկեան առագաստանաւն ազատեց զիրենք և Քուինսթաուն հանեց:

ՍԷՐ ԵՒ ՌԷՎՈԼՎԷՐ.— Երիտասարդին անունն էր Արթիւր, վաճառատան պաշտօնեայ մը: Տարիքը՝ 25. տգեղ էր, այլ համակրելի: Օրիորդը կ'կոչուէր Եօժէնի Մ., սիրուն և կայտառ, կեանքին 18րդ գարնան մէջ: Սիրեց զԱրթիւր հոգւով մարմնով, բայց Արթիւր սկսաւ իր ուշադրութիւնն ուրիշ կողմ դարձնել: Եօժէնի յուսահատ էր: Խեղճ աղջիկն անցեալ ԵՇ. առտու իր անհաւատարիմ սիրահարին դրան առջեւ եկաւ և ռէվօլվէրի հարուածով մը ինքզինք վիրաւորեց կուրծքէն, որուն տակ կ'բաբախէր սիրտ մը անմխիթար: Խեղճ աղջիկը, մինչ կիսամեռ վիճակի մէջ հիւանդանոց կ'տանէին զինք, «գոնէ զիս պիտի չմոռնայ» կ'մրմնջէր նուաղուն: Չմոռնանք ըսել թէ դէպքը տեղի ունեցաւ ի Բարիզ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Մէտինէի նախկին Գատը Իպրահիմ Խուլէմ էֆ.՝ Ֆէթվահանէի Ա. խմբագրող անուանեցաւ:

Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Արքունի կալուածոց վարչութեան տնօրէն Հիւսէյին Ֆիքրի էֆէնտիի:

Լիագաթի ոսկի չքադրամ տրուեցաւ Միրլիվա Հիւսէյին փաշայի:

ԱԶԴԱՐԱՐԱԳԻՐ. — Տպագրական տեսչութիւնն հետեւեալ ազդարարագիրն ուղղած է Սէրվէթ և Մալումաթ լրագրաց արտօնատիրոջ:—

«Օրական Մալումաթ և Սէրվէթ լրագիրները կանոնի հակառակ ընթացք մ'ունենալնուն, կ'ազդարարուի արտօնատիրոջ Թահիր պէյի զգուշանալ կրկնութենէ:»

ՇՔԱԴՐԱՄ. — Կայս. հրամանաւ, հելլենական պատերազմի չքադրամ պիտի տրուի նաեւ Հեռագրաց և Թղթատարական Վարչութեան բոլոր հեռագրական պաշտօնատարներուն:

ՆԱԽԱՀԱՆԳՍՏԻ վարչութիւնը Բ. Դրան ուշադրութիւնն հրաւիրեց …… իրողութեան վրայ թէ հելլենական դրօշ կրող նաւերուն թիւն աւելցած է, մինչդեռ այդ նաւերուն տէրերն ու նաւապետներն օսմ. հպատակ են:

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Նովագովիչ, Ա. Թարգմանին հետ, նախընթաց օրը Կայս. Պալատ երթալով, տեսակցեցաւ Կայս. Ա. քարտուղար Թահսին պէյի հետ:

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ. — Էնտէրնասիոնալ Ռուաէն կ'ծանուցանէ թէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներն ելեկտրական լոյսով լուսաւորելու մենաշնորհ խնդրուած է Բ. Դռնէն, ինչպէս նաեւ Պոլսոյ մէջ թրամուէյի նոր գիծեր չինելու արտօնութիւն խնդրուած է: Ասկից զատ, Բարիզի մէջ գտնուած հրշէջ խումբերուն նման, հրշէջ խումբեր պիտի կազմուին, որոց պէտք եղած գործիները պիտի բերուին Եւրոպայէ:

ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՄԸ. — Էճիփշըն Կազէթ կ'ծանուցանէ թէ Եգիպտոս ի մօտոյ ցամաքի ճամբով Եւրոպայի հետ ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ պիտի դրուի նոր երկաթուղւոյ մը միջոցաւ: Անտոն պէյ Եուսուֆ Բ. Դռնէն մենաշնորհ խնդրած է Էլ-Արիշի ճամբով Դամասկոսէն մինչեւ Գահիրէ երկաթուղի մը չինելու, որոյ անցած ճամբան պիտի ըլլայ այն վաղեմի ուղին, որուն կ'հետեւէին Սուրիայէ Եգիպտոս գացող կարաւանները: Այս ճամբան հիմա բոլորովին լքուած է, յորմէ հետէ Սուրիոյ և Եգիպտոսի միջեւ չոգենաւային երթեւեկութիւն հաստատուած է:

ԼԷՊԻՊ ԷՖ., Վաճառական Ատենի ընդհ. դատախազն, անձնական տկարութեան պատճառաւ, հրաժարեր է իր պաշտօնէն

ԵԳԻՊՏՈՍ.— Խտիվական կառավարութիւնն որոշեց այսուհետեւ իր դրամական բոլոր գործողութիւնները կատարել Նորահաստատ եգիպտական Պանքային միջոցաւ:

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ իշխան Մավրոքորտաթօ երէկ Ռումանիա ուղեւորեցաւ, մէկ ամսուան արձակուրդով: Դեսպանատան գործերը պիտի վարէ

Մ․ Զալաքոստա, դեսպանատան Ա․ քարտուղարը։ Դեսպանը մեկնելէ առաջ հրաժեշտի այցելութիւն տուաւ Յունաց Պատրիարքին։

ՊՈՒԼԿԱՐՔ ԵՒ ՍԵՐՊՔ․—Սելանիկի Պուլկար վաճառականք, Սելանիկի կուսակալին և իրենց հիւպատոսարանին դիմելով, բողոքեր են Սերպիական հիւպատոսարանին դէմ, ըսելով թէ զանազան պատրուակներով դժուարութիւններ կ'յարուցանէ օսմանեան ապրանքներուն ի Սերպիա ներածման դէմ։ Կուսակալն այս մասին գրաւորապէս բացատրութիւն պահանջեր է սերպիական հիւպատոսարանէն, և ի վերջոյ խնդիրը Բ․ Դրան ուշադրութեան յանձներ է։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ԲԱՆՏԸ․—Նիկոմիդիոյ կառավարիչը՝ Դատական նախարարութեան տեղեկագրած է թէ տեղւոյն բանտերն անբաւական են բանտարկելոց, և թէ նոր բանտի մը շինութեան պէտքն անհրաժեշտ է։ Դատական նախարարութիւնն ալ խնդիրը Բ․ Դրան ուշադրութեան յանձնեց։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՑԱՐԻՆ Ստամպօլ գրօսանաւը Նաբոլիէ հոս պիտի ժամանէ վաղը․ մէկ քանի օր մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը պիտի մնայ։

ՍԵՐՊ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ․—Կայս․ կառավարութիւնն արտօնեց սերպ դպրոցներու բացումն ի Կօզլիճա, Բրոդ և Կոչնիցա, Մանասթըրի նահանգին մէջ, ինչպէս նաև Սէրէզի մէջ եկեղեցիի մը շինութիւնը։ Ուրիշ մէկ քանի սերպ վարժարաններ ալ մօտերս պիտի բացուին նոյն նահանգին մէջ։

ՊՈՍՆԱ–ՀԷՐՍԷԿՑԻ Օրթոտոքս ժողովրդեան պատուիրակներուն կողմէ Յունաց Պատրիարքին մատուցուած իրաւախոհութեան ծրագիրը, զոր Պատրիարքը կ'ուսումնասիրէր, ի մօտոյ Սինոդին հաւանութեան պիտի ներկայացուի։ Այս պատուիրակներ Ուր․ ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան, և պատուասիրուեցան կայս․ Պալատան բարձր պաշտօնատարաց կողմէ։ Աւչի օրն, ի Թարաբիա այցելեցին Տէրքոսի մետրապոլիտ Տ․ Քալինիքոսի։

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆ և իշխանուհին Պորիս իշխանին հետ, յառաջիկայ Սեպտ․ 8/20ին Կ․ Պոլիս պիտի գան ներկայ գտնուելու Պալաթու մէջ կառուցուած պուլկար նոր եկեղեցւոյն բացման և օծման հանդէսին։ [Մոնիդէօռ]։

ՀՐԷԻՑ խախամապետին հրաժարման լուրը բացարձակապէս կ'հերքուի Մոնիդէօռի կողմէ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ․— Ցլս․ 16ին Ավլոնիայի մէջ երկրաշարժի թեթև ցնցում մը զգացուեցաւ։

ՊՈՒՔՐԷՇԻ օսմ․ դեսպան Քեազիմ պէյ մայրաքաղաքս եկաւ արձակուրդով։

ԱԺՏԵՐ ԵՒ ՖԱԹԻՀ Թորփիլանաւք, որ Եաննայի ծովեզերքին վրայ հսկելու պաշտօն ունին, Բրեվէզա հասեր են։

ԱՅ–ՍԹԷՖԱՆՈՅԻ մէջ ժանտատենդ (Ճիճէ—) ծագած ըլլալուն լուրը կը հերքէ Մոնիդէօռ։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ․ — Ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ ձերբակալել Լորոսի մէջ գիշերապահ Նէվրուզ անուն անձն որ Լորոսի նախագահ ատենին անդամ Անաղնոստի էֆէնտին սպաննած և խոյս տուած էր։

ՈՒԺԻ ՄԱՃՈՒՆ․—Եոհ Գուլէի կողմն համբաւաւոր մաճունճի մը կայ, Պոլուցի Գատրի անուն, որ կազդուրիչ մաճուն կ'մատակարարէ, թէեւ երբեմն ալ ըլլայ մահացուցիչ, ինչպէս այս անգամ փորձը տեսնուեցաւ։ Խաչախորդ (տէպպաղ) Րագի աղա նախընթաց օր կ'փափաքի ճաշակել այդ կազդուրիչ մաճունէն, սակայն 2 ժամ վերջը սոսկալի խիթէ մը բռնուելով, կ'մեռնի։ Ոստիկանութիւնն անմիջապէս ձերբակալեց Գատրին, որ հիմա կեդրոնական բանտին մէջ իր մաճուններուն բաղադրութեան վրայ կ'խօկայ։ Ոստիկանութեան Դրան բժիշկները դիտողութիւն մը պիտի կատարեն մահուան պատճառն երեւան հանելու համար։

ՀՐՇԷՋ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ պակասները լրացնելու և Գատըգիւղի մէջ ալ նոր խումբ մը կազմակերպելու համար մատուցուած ծրագիրը Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ քննուելով ընդունուեցաւ, և մատուցուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնատան ի գործադրութիւն։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ․— Կէյվէի մէջ երեք չերամատուն պիտի կառուցուին։

—Ո և է Օսմ․ նահանգի մը յատուկ պաշտօնական թերթը նոյն նահանգին մէջ ձրի պիտի փոխադրուի թղթատարութեան կողմէ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ․ — Գասապա-Սոմա երկաթուղւոյ գիծը մինչև Պանտրմա երկարելու ծրագիրն ի նկատ առնուած է Օսմ․ կառավարութեան կողմէ։ Այդ գիծը պիտի շինուի նախ Սոմայէ Պալըքէսէր և անկէ ալ Պանտրմա։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ․—Դեսպանատան Գավազ Ալի աղա ասկէ երկու տարի առաջ, Պէօյիւքտէրէի մէջ Սթավրօ անուն յոյնի մը տան մէջ կ'մեռնի։ Հանգուցելոյն թողած ժառանգութիւնը, ձեռնհաս պաշտօնէից ձեռամբ կ'բաշխուի ժառանգորդներուն, բայց զարմանօք կ'տեսնուի թէ ո և է արժէքաւոր նիւթ չէ եղած Ալի աղայի սնտուկէն։ Վերջերս լրատուի մը կողմէ Բեբայի ընդհ․ դատախազութեան խընդրագիր մը կ'մատուցուի հաստատող թէ Ալի աղայի հարստութեան մէկ մասը գողցուած էր, և արդարև դատական իշխանութեան բացած քննութեամբ ստուգուած է թէ Սթավրօ, իր աղջիկն Էլէնի և որդին Սբիրօ Ալի աղայի սնտուկը բանալով, մէջէն 800 ոսկի, շատ մը արժէքաւոր նիւթեր և ատրճանակներ գողցած էին։ Յանցաւորք ձերբակալուեցան։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ․—Եղեռնագործ Ատեանն երէկ 15 տարուան չղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց շաքարավաճառ Հաճի Տիմիդրի անուն անձն, որ Ղալաթիոյ Գաֆէաճի փողոցին մէջ Էվտոքսիա անուն յոյն աղջիկ մը դաշունով սպաննած էր։

ՄԵՔԵՆԱՅԻ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄ։ — Երէկ առաւօտ, Հայտար-Փաշայէ կամուրջ ուղեւորող թիւ 8 Հէբէէ շոգենաւն երբ Սէլիմիէ զօրանոցին առջև հասաւ, մեքենայի խանգարում մ'ունեցաւ և պարտաւորեցաւ կանգ առնուլ։ Բարեբախտաբար նոյն միջոցին հոնկէ կ'անցնէր [illegible] շոգենաւն, որ Հէբէէի ուղեւորներն առնելով կամուրջ տարաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ նորոգութեան եղանակին և ծախուց մատակարարութեան խնդրոյն վրայ, ելմտական բարենորոգմանց Յանձնաժողովը տեղեկագիր մը պատրաստելով մատոյց Մեծ-Եպարքոսութեան։

ԿՐԵՏԷԻ կարօտելոց բաշխուելու համար, կայս․ կառավարութիւնը 25 հազար ոսկի յատկացուցած և 15,000ն ալ ասկէ առաջ վճարած էր։ Մնացեալ 10,000ին վճարումն ալ արտօնուեցաւ կայս․ հրամանաւ։

ՌԷԺԻԻ ԴԷՏԵՐԸ նախընթաց գիշեր նոր չհաստատութիւն մը գործեցին Էյուպի մէջ։ Սուլթան Պայազիտի հըրդեհի աշտարակին լրատարներէն երկուքն Սկիւտարի հրդեհին լուրը կը տանէին Էյուպ, երբ Ռէժիի դէտերուն կողմէ հրաման ընդունեցին կանգ առնելու. լրատարները (նէօպէթճի) մտիկ չըրին, այն ատեն դէտերը դաշոյնով յարձակեցան անոնց վրայ, և մին կռնակէն վիրաւորեցին ծանրապէս։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ պաշտօնապէս ծանոյց դատական նախարարութեան թէ օսմ․ զինուորք և սպայք, ըստ կանոնի զինուորական հրամատարութեանց միջոցաւ միայն կրնան վկայութեան կոչուիլ քաղաքային դատարաններու առջև։ Մինչև որ այս նախնական ձեւակերպութիւն չկատարուի, զինուորք և սպայք չեն կրնար դատարաններու առջեւ վկայութեան կոչուիլ։

ՕՍՄ․ ԳԱՐԵՋՈՒՐ․—Սելանիկի մէջ գարեջուրի նորահաստատ գործարանին տէրն աղերսագիր մը տալով Մեծ-Եպարքոսութեան, խնդրած է որ նոյն գործարանին արտադրութիւնք, եթէ օսմ․ ծովեզերեայ նաւահանգիստները փոխադրուին, մաքսատուրքէ ազատ մնան։ Խնդիրն առևտրական նախարարութեան յանձնուած ըլլալով, այս վերջինը տեղեկագրած է թէ այս կարգի տեղական արտադրութիւնները քաջալերելու համար պատշաճ է մաքսատուրքէ ազատ կացուցանել։

ԲՈՑԵՐՈՒ ԶՈՀ․ — Երէկ գիշեր 13 տարեկան Թուրք աղջիկ մը, իր բնակած տան մէջ ալքոլի լամպարի մը յանկարծ բռնկիլը տեսնելով վրան կը նետուի որ մարէ զայն։ Բայց իր շըրջազգեստը կ'բռնկի և հակառակ հասած օգնութեանց, խեղճ դիւցազնուհին մարմնոյն քանի մը կողմերէն ծանր այրուցներ կ'ստանայ։ Խեղճին կեանքը վտանգի մէջ է։

ԱՐԿԱԾ․— Երէկ առաւօտ [illegible] շոգենաւն երբ Հայտար-Փաշայի նաւամատոյցին կ'մօտենար, փութկոտ բեռնակիր մը շոգենաւ ցատքել ուզեց, բայց ոտքը շոգենաւին և նաւամատոյցին մէջտեղ մնալով ճմլուեցաւ։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ի Բոքքօ-Ռիքօ․—Զօր․ Պրուքի 5000 զինուորք, որք ցամաք ելած են Արրօյօ՝ Կուայամայի մօտ, Բօնսէի արևելակողմը, նպատակ ունին պաշարել Այպոնիդոյի սպանիական ամրութիւնները։ Այս զօրքերը նոյն կէտին վրայ պիտի միանան Զօր․ Մայլսի զօրքերուն հետ, որ մեկնած են Բօնսէէ, երկու կրակի մէջ առնելու համար Սպանիացիներն, և զանոնք վանելու Այպոնիդոյէ, որ ամուր դիրք մ'է և կ'իշխէ Սան-Ճուան տանող ճամբուն։ Զօր․ Մայլսի յառաջապահները տակաւին չեն գրաւած զԲօամօ։ Հետազօտիչ ջոկատներ մօտեցած են այդ կէտին։ Զօր․ Սթօն իր հետազօտիչ հեծելազունդով յառաջացաւ դէպ ի Արեսիպօ, քննելու ճամբաներու վիճակն հրետանիներու փոխադրութեան համար, և գրաւեց Ատճունդաս և Սթաոօ, գործակցութեամբ ընկեր ջոկատներու։ Ամերիկեան նոր զօրքեր ցամաք ելան ի Բասլէզա–տէ–Սան–Ճուան, կղզիին հիւս․արևելեան կողմը։ Գրաւեցին նաւահանգստին փարոսը։ Զօր․ Ուէյտի արշաւախումբին Բորդօ-Ռիքօ մեկնումն յետաձգուած է։

—Սան-Ճուանի բացէն քաշուած Օգոստ․ 6 թուով․— «Ամերիկեան զինուորք գրաւած են Բորդօ Ռիքոյի արևելեան մասը․ հետևակազօրաց ջոկատներ ցամաք ելան և գրաւեցին ծովեզերքին փարոսներն, առանց ընդդիմութեան բախելու։ Մարտանաւեր ղրկուեցան համախմբելու համար փոխադրանաւերն, որք, հաւանաբար, համախմբման տեղւոյն վրայ սխալ հասկցողութեան մը հետևանօք, կղզիին չուրջը ցրուած կ'մնան։ Մէկ քանի օր պէտք պիտի ըլլայ անոնց, միանալու համար ի Բօնսէ ուր Զօր․ Մայլս իրենց կ'սպասէ։ Սան-Ճուանի պաշարման գործը միայն Նիւ-Օրլէընսի վրայ մնացած է։ Սպանիացի կառավարիչ Զօր․ Մաջիաս յայտարարութիւն մը հանած է որուն մէջ կ'ըսէ․— «Սպանիա հաշտութիւն չխնդրեց։ Կրնամ վանել ամերիկեան մարտանաւերն, ինչպէս ասկէ առաջ եւս մղեցի ծովակալ Սամբսընի յարձակումը։» Սան-Ճուանի մէջ 9,500 կանոնաւոր զօրք կան»։

Ամերիկեան զօրաց վերադարձը․— Սանթիակոյի առջև 6 փոխադրանաւ կը պատրաստուին հայրենիք վերադարձնել ամերիկեան աւելորդ զօրքերը։ —Ուրիշ 10 նաւ ևս պիտի յատկացուին։ Սպանիացի զինուորներն հոն պիտի մնան մինչև որ Ամերիկայէ ճամբայ ելնող զօրքերն հասնին։ Շաֆթըրի բանակին մէջ հիւանդութիւնը նուազելու վրայ է, և մէկ կողմէն բժշկուողները կ'շատնան։ Դեղին տենդ և ուրիշ տարափոխիկ հիւանդութիւններէ բռնուած զօրքերը Սանթիակօ պիտի մնան։

Սպանիացի գերիները․ — Զօր․ Թօրալ նամակաւ յայտներ է Շաֆթըրի թէ անձնատուր զօրաց բանակած տեղը վտանգաւոր է։ Հիւանդանոցներու մէջ հարիւրաւոր հիւանդներ կան, և օրը 10—12 զօրք կ'մեռնին։ Ամերիկեան զօրավարին խնդրեց միջոցներ ձեռք պիտի առնու առողջական վիճակը բարւոքելու համար։

Մարիա Թերեզա սպանիական մարտանաւը ջուրէն երևան հանուեցաւ։ Քիչ օրէն պիտի ղրկուի ի Նորֆոք [Ամերիկա]։

Կացութիւնը Փիլիպպեանց մէջ․—Ակուինալտօյի յայտարարութիւնը․— Նիւ-Եորք․— Իվընինկ Ճըրնըլի Հոնկ-Քոնկի թղթակիցն կ'հեռագրէ թէ ապստամբապետ Ակուինալտօ յայտարարութիւն մ'ուղղեց առ Մր․ Ուայլտման, Հոնկ-Քոնկի ամերիկեան հիւպատոս, որ ըսած էր թէ Ակուինալտօ իր խոստման համաձայն չի վարուիր։ «Մր․ Ուայլտման, կ'հարցնէ Ակուինալտօ․ ինչո՞ւ համար Ամերիկա կ'ուզէ որ ներկայ եւ ապագայ քաղաքականութիւնս պարզեմ, եւ կուրօրէն կռուիմ իր շահերուն համար, երբ նա անկեղծօրէն չի վարուիր հետս։ Սա ըսէք ինձ միացմա՞ն, պաշտպանութեա՞ն թէ անկախութեան գործին համար կ'կռուիմ։ Ամերիկայի կ'իյնայ այդ բանն որոշել, և ոչ թէ ինձ։ Ես կրնամ գրաւել զՄանիլա, բայց ի՞նչ օգուտ պիտի քաղեմ ասկէ։ Եթէ Ամերիկա գրաւէ զայն, ես կարող եմ իմ մարդիկս և զէնքերս ունենալ ինձ վերապահուած ապագային համար։ Արդ, ազնիւ բարեկամս, հաւատացէք թէ ես ոչ խենթ ոչ աւազակ եմ։ Իմ ժողովուրդիս շահերն ինձ համար նուիրական են ինչպէս ձեր ժողովուրդին շահերը՝ ձեզ համար։»

—Ուաշինկթընէ քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ֆիլիպպեանց ապագայ խառնաշփոթութեանց նախատեսութեամբ է որ Ամերիկեան կառավարութիւնն որոշած է Սամոայի Բակօ-Բակօ նաւահանգիստը նաւային և ածուխի կայան մ'ընել։

—Ամերիկեան կառավարութիւնն հետեւեալ կերպով որոշած է այն սպանեւամերիկեան յանձնաժողովին պաշտօնն որ Ֆիլիպպեան կղզիներուն ճակատագիրը պիտի որոշէ։ Այս յանձնաժողով արքիպելագոսին մէջ պիտի հաստատէ ինքնօրէն կառավարութիւն մը՝ նախկին կառավարիչ Բրիմօ տի Ռեվէրա մարքէզին ծրագրած հիմերուն վրայ․ ծրագիր՝ որոյ գործադրութիւնը բացայայտ խոստացուած էր ապստամբներուն։ Օրէնդիր ժողով մը պիտի սահմանէ տուրքերը, կրօնական զանազան կարգերու արտաքսման կամ պահպանման խնդիրը պիտի վճռէ, դատական և վարչական կազմակերպութիւնն և ընդհ․ քաղաքային զինուորութեան կազմութիւնը պիտի որոշէ։ Սպանիոյ գերիշխանութիւնը պիտի ճանչցուի, ընդհ․ կուսակալ մը անուանելու իրաւունքով։ Այսպէս Սպանիոյ իշխանութիւնը գրեթէ անուանական պիտի ըլլայ, և Մ․ Նահանգներն ամէն պատասխանատուութենէ ազատ և արքիպելագոսին մէջ ամէն խառնաշփոթութենէ զերծ պիտի ըլլան։

—Ուաշինկթընի կառավարութիւնը պաշտօնապէս հերքեց այն զրոյց թէ Ամերիկա մտադիր ըլլայ Սուէզի ճամբով զօրք ղրկել ի Մանիլա։

ՊԱՏՈՒԱՍՏԻ ՕՐԷՆՔԸ․ — Անգլիոյ Երեսփ․ ժողովն 34ի դէմ 129 ձայնով նորէն քուէարկեց պատուաստի օրէնքին այն յօդուածն որ իրենց զաւակները պատուաստելու պարտականութենէն ազատ կ'թողու այն ծնողքներն, որք դատաւորաց առջեւ կը յայտարարեն թէ խղճմտանքնին չի ներեր այդ բանն ընելու։ Լորտերու ժողովն երկու օր առաջ մերժած էր այն յօդուածը, բայց կ'կարծուի թէ այս անգամ տեղի պիտի տայ, վէճի առիթ չտալու համար։ [Տե'ս Արտաքին Լուրեր։]

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ․ — Սիմլայէ կ'հեռագրուի թէ Օգոստ․ 3ի գիշերը, Թուլիներու բանակետղը, Քանիրակայի մէջ [Բոչիի հովիտը] յարձակում կրեր է անծանօթ աւազակախումբերէ։ Եօթն հոգի սպաննուեր, և տասն հոգի ծանրապէս և երկու հոգի թեթև կերպով վիրաւորուեր են։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ․—Զրոյց կայ թէ ստիպողական դիմումներ կ'ըլլան Կալլէսի իշխանին, որպէսզի գայ տարի Ամերիկա երթայ։

ՄԱՐՈՔ․— Իտալիոյ կառավարութիւնն 100,000 Ֆր․ տուգանք պահանջած էր Մարոքէ, Ֆէթոնէ(?) նաւուն, անցեալ աշնան, Րիֆցի ծովապետակներու կողմէ կողոպտուելուն եւ գրաւուելուն համար։ Բորթուկալ եւս տուգանք պահանջած էր Ռօ[illegible] նաւուն կողոպտուելուն համար։ Մարոքի կառավարութիւնն յատուկ քոմիսէր մը կարգեց Իտալիոյ և Փորթուկալի պատուիրակներուն հետ բանակցելու համար։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 8 Օգոստ․— Սանթիակոյի սպանիացի զինուորք այսօր սկսած են նաւ նստիլ Սպանիա դառնալու։

—Հարցաքննիչ դատաւոր Մ․ Ֆապռ այսօր երես առ երես բերաւ զՓնդ․ Բիքառ՝ Փնդ․ Հանրիի և Կրիպըլէնի հետ։ Յետոյ այս երկուքը դէմ առ դէմ բերաւ Մ․ Լըպլուայի հետ։

ՀՌՈՄ․—Նախարարաց Խորհուրդը մերժեց Քոլոմպիոյ խնդրած պայմանաժամը, Չէրութիի դրամական տուգանքին հատուցման համար։

ԼՈՆՏՈՆ․—Պրիմօրք իշխանի «Յիշատակ»ներն որք ի պահ դրուած են Անգլիոյ Պանքային մէջ, մօտերս պիտի հրատարակուին ի Լոնտոն։

ԲԱՐԻԶ, 9 Օգոստ․— Ուաշինկթընէ կ'հեռագրուի թէ Ֆրանս․ դեսպանն ստանալով Սպանիոյ պատասխանագիրն, անմիջապէս մատուցեր է Մր․ Մաքինլիի, որ այսօր նկատողութեան պիտի առնէ զայն։

—Քաղաքական շրջանակներու մէջ կ'կարծուի թէ Սպանիոյ պատասխանագրին մէջ առաջարկուած պայմանները պիտի յապաղեցնեն հաշտութեան կնքումը։

—Հաշտութեան կնքուելէն առաջ Մանիլայի անձնատուութիւնն հաւանական կ'նկատուի։

—Ի մօտոյ Բարիզի և Պրիւսէլի մէջ 112½ միլիոն ֆր․ի փոխառութիւն մը հրապարակ պիտի հանուի, Չինու մէջ երկաթուղի մը շինելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ․—Մր․ Տըֆֆի, ազատական երեսփոխանն, որ իռլանտական դատէն հրաժարելուն համար ստիպուած էր հրաժարիլ իր աթոռէն, ի Կրիմսպի վերընտրեցաւ 1,751 քուէի առաւել մեծամասնութեամբ, իբրեւ միութենական-ազատական կամ հակառակորդ իռլանտական դատին։ (Ազատականաց համար մէկ աթոռի կորուստ։)

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 9 Օգոստ․— Հոնկ-Քոնկէ քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Սպանիացիք ամերիկեան բանակետղին վրայ յարձակեր, բայց ծանր կորուստներ կրելով ետ մղուեր են։

ԲԱՐԻԶ․—Այսօր Սակարանին մէջ զրոյց ելաւ թէ Ամերիկայի հաշտութեան պայմաններուն ի պատասխան Սպանիոյ մատուցած ծանուցագիրն առարկութիւններ կ'յարուցանէ ինչ ինչ պայմաններու դէմ։ Այս առարկութիւնք խնդրուած զինադադարին կնքումն յապաղելու բնութիւնն ունին եղեր։ Այս զրոյցներ բաւական կոտրեցին սպանիական արժէթղթերուն գիները։

ՊԷՏԵՐՍՊՈՒՐԿ․—Կ'ծանուցուի թէ Միխայէլովիչ մեծ դքսին ամուսնութիւնն՝ Յունաստանի Մարիա իշխանուհւոյն հետ՝ պիտի կատարուի յառաջիկայ Նոյմ․ի մէջ։

ԲԱՐԻԶ․— Հարցաքննիչ դատաւոր Մ․ Պէրթիւլիւս, որ նախկին գնդապետ Բիքառի կողմէ Էսթէրհազի հրամանատարին դէմ բացուած խարդախութեան դատը նախաքննելու պաշտօն ունի, հրամանագիր մը հանեց, որով Էսթէրհազի հրամանատարին ու տիկին Բէյին ամբաստանիչ ատեանին առջև կ'ղրկէ՝ թէ՛ թուղթ մը խարդախած և թէ՛ խարդախեալ թուղթը գործածած ըլլալնուն համար։

—Մ․ Պէրթիւլիւսի հանած հրամանագրէն անմիջապէս վերջն, հանրապետութեան ընդհ․ դատախազ Մ․ Ֆէյյօլէ և կառավարական փաստաբան Մ․ Պէրգրան երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցան դատական նախարար Մ․ Սառիէնի հետ։

Մեծ ճակատամարտ ի Մանիլա

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ, 9․— Սպանիացիք երէկ յարձակեցան Մանիլայի մօտ Ամերիկացիներուն զետեղած բանակետղին վրայ, բայց ետ մղուեցան մեծ կորուստով։ Ապստամբները չօգնեցին Ամերիկացիներուն։— Ճըրնըլ կ'ըսէ թէ Սպանիացիք 200 մեռեալ ունին եւ 1,300 վիրաւորեալ։ Ամերիկացիներէն 14 հոգի մեռած և 44 վիրաւորուած։

ԲԱՐԻԶ․—Բեռլինի անգլ․ դեսպանը Չինու Արտաքին Գործոց նախարարին հետ տեսակցելով, կրկներ է թէ Անգլիա բացարձակ որոշած է պաշտպանել զՉին ո և է յարձակման դէմ։

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ [illegible] ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 | 1828 L'UNION DE PARIS | ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

Դրամագլուխ և պահեստք Ֆր․ 94 Միլ․
Հասոյթ 1896 տարւոյ » 18 »
Հատուցած վնասք » 215 »

Դրամագլուխ և պահեստք Ֆր․ 135 Միլ․
Հատուցած վնասք » 90 »
Ապահովագրեալ գումարք » 246 »

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ․ ԿԱՅՍ․ ՊԱՆՔԱՆ․
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ․ ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կենաց ճիւղին տեսուչ Տ․ ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՂՈՐՍԷՄԵԱՆ
Կ․ Պոլիս, Կալաթա, Թահթաքալէ(?) Խան, Օսմ․ Պանքային դէմ

ՉԷԹԻՆՆԷ․—Ի պատիւ Պուլկարիոյ իշխանին, հացկերոյթ տուաւ Նիքոլա իշխան, որ բաժակ առաջարկեց Ֆերտինանտ իշխանին կենաց, սա ալ Սեւ Լերան իշխանին կենաց, մաղթելով բարեկամութեան ամրապնդումն ընդ մէջ երկու դրացիներուն։ Այսօր զօրահանդէս եղաւ Չէթինեէի առջեւ։ Յետոյ նախաճաշ մը․ դարձեալ բաժակաճառեր։ Այս անգամ Նիքոլա իշխան Ցարին կենաց առաջարկեց, եւ Ֆերտինանտ իշխանն ալ՝ Սեւ Լերան բանակին ի պատիւ։

Մ․ Գ․ ՏԱԼԵԱՆԻ

Ընդհանուր Ազգաց Պատմութեան Ե․ և Զ․ մասերն, որք կ'պարունակեն Արդի և ժամանակակից պատմութիւնը, լոյս պիտի տեսնեն ի մօտոյ Մատթէոսեան տպարանէն։ Այս հատորը կ'ներկայացնէ (1) Պատմութեան գլխ․ դէմքերն ու դէպքերը, (2) կ'ծանօթացնէ համառօտիւ իւրաքանչիւր դարու նշանաւոր արուեստագէտները, մատենագիրները, իմաստասէրներն ու գիտուններն, և (3) կ'պարունակէ ընդհ․ տեսութիւններ իւրաքանչիւր դարու վրայ։ Յունաց և Միջին դարու պատմութիւններն՝ արդէն հրատարակուած՝ կ'ծախուին Մարգարեան և ուրիշ գրատուններու մէջ։ 3—1

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Գիներն այս շաբթու թէեւ մեծ փոփոխութիւններ չկրեցին, սակայն անցեալ շաբթուան բարձրութեան մէջ կ'կենան, եւ քանի օրէ ի վեր Եւր․ Սակարաններէն առնուած հեռագիրներուն նայելով իյնալու երեւոյթ չունին առ այժմ։ Ինչպէս Եւր․ Սակարաններուն նոյնպէս մեր Սակարանին մէջ ալ գիներն ամուր կ'բռնուին եւ ծախելու գաղափար ունեցողները շատ զգուշաւորութեամբ կ'վարուին, մինչդեռ գնելու գաղափար ունեցողներն, որք մեծամասնութիւն են, աւելի վստահութեամբ կ'գործեն։ Դիտելի պարագայ մ'է որ անգլիական Քոնսոլիտէն քանի օրէ ի վեր անկում կրած է, որուն համար կ'ըսուի Սակարանական շրջանակներու մէջ թէ շահադէտք անգլ․ քոնսոլիտէ ծախելով օսմ․ և Սպանիական Թուղթ կ'գնեն Եւր․ հրապարակներու վրայ, և հետևաբար անգլ․ն ալ կ'իյնայ։

—Երէկ Լոնտոնի Սակարանը գոցուեր է Բոնս․ը 22 ղրշ․ 75 սնդ․ —87 սնդ․ ալ կայ— մնալով, և Բարիզինը 23 ղրշ․ 10 սնդ․ ու Երկթ․ն 111 Ֆր․ մնալով։

—Այս շաբթուան հաշուեյարդարումով 1000նոց Բոնս․ի համար որոշուեցաւ 30 ղրշ․ Րէբօր և մէն մի Երկթ․ի համար 27 սնդ․ նոյնպէս Րէբօր։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ․ Բոնս․ Սէրի Դ․	Օ․Ո․	25 02½
Ամէնէն բարձր գին	»	25 03
Ամէնէն վար գին	»	24 39½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր․	110 ¼
Ամէնէն բարձր գին	»	110 ½
Ամէնէն վար գին	»	110 ⅛

ԲԱՑՈՒՄ 29 Յուլիս

Օսմ․ Բոնս․ Սէրի Դ․	Օ․Ո․	25 05½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր․	110 ½
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ․	»	9 04
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս․ Օթ․ Շանժ է Վալ․	Ա․Ո․	3 05
Օսմ․ Ապահովագր․ Ընկ․	Ֆր․	4 04
Թրամուէյ բաժնեթ․	»	777 —
» ժուիսանս	»	272 —
» պարտաթ․	»	503 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ․	»	310 —
Քարափ Կ․Պոլսոյ	»	455 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ․Ո․	1 10
» ութ օրուան	»	2 75
Ռում․ Երկ․ ութ օրուան	»	1 75
» » մէկ ամսուան	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ․	87 08
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Քրիմից	»	51 06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 02
Մէթալիք	»	97 10
Ռուպլ թղթադրամ	Օ․Ո․	8 59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ․	109 15
Բարիզ 3 »	Ֆր․	23 02½
Ֆիորին մանտա	»	10 91¼

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ․ 9 Օգոստ․

Օսմ․ Բոնս․ Սէրի Բ․	Ա․Ո․	46 25
» » » Գ․	»	26 75
» » » Դ․ բաց․	»	22 75
» » » Դ․ գոց․	»	22 69
Փոխառութիւն Գասապա	»	84 50
» Օսմ․ 3½ %	»	101 —
Օսմ․ Կայս․ Պանքա	»	12 —
Այտընի երկաթուղի	»	12 63
Եգիպտական միացեալ	»	109 25
Անգլ․ Քոնսոլիտէ	»	110 69
Հելլենական 5 %	»	37 50
Մոնոբոլ Հելլենական 4 %	»	43 —
Ռանթ » 4 %	»	31 50
Պուլկ․ Փոխառ․ 6 % 1888	»	94 —
» նոր » 6 % 1892	»	92 —
Փոխան․ Բարիզի վրայ	»	25 40
Դրամազեղչ	»	2 ½

ՊԵՐԼԻՆ, 9 Օգոստ․

Օսմ․ փոխառութիւն 1888	մարք	98 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	114 40
Անատ․ Երկ․ պարտաթուղթ	»	97 90
փոխ․ Լոնտոնի վրայ 3 ամս․	»	20 31½

ԲԱՐԻԶ, 9 Օգոստ․

Օսմ․ Բոնս․ Սէրի Դ․ բաց․	Ֆր․	22 97
Օսմ․ Բոնս․ Սէրի Դ․ գոց․	»	23 10
» » » Բ․	»	47 —
» » » Գ․	»	26 92
Օսմանիյէ	»	425 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 —
Օսմ․ Ռէժի	»	290 —
Օսմ․ Կայս․ Պանքա	»	554 —
Ֆրանս․ Ռանթ 3 %	»	103 45
Քրէտի Լիոնէ	»	872 —
Պանք տը Բառի	»	950 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3702 —
Իտալական Ռանթ	»	92 35
Սպանիական արտաքին	»	43 10
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 23½
Դրամազեղչ	»	02 —

ՎԻԵՆՆԱ, 9 Օգոստ․

Փոխան․ Բարիզի վրայ	Ֆիոր․	47 62
» Լոնտոնի վրայ	»	120 35
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	59 80
Օսմ․ Ռէժի	»	135 50

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ՊԱՆԴՈԿԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐ ՄԸ կ'ուզուի Իզմիրա Օթէլին համար, Եաքի Զապթիյէ Ճատտէսի։ Պէտք է երիտասարդ ըլլայ, պարկեշտ և առջի տեղէն լաւ վկայեալ, և երաշխաւոր ունենայ։ Դիմել յիշեալ Պանդոկը։ 4—4

ՏՔԹ․ Կ․ ԱՐՔԱՆԱՍԵԱՆ որ 15 տարիէ ի վեր, իբր բժիշկ, վիրաբոյժ մանկաբարձ, յաջողակութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը․ վերջերս ուղեւորութիւն մ'ըրաւ Եւրոպա, մօտէն ուսումնասիրելու արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործութիւնքը, գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Էտինպուրկի, Լոնտոնի, Բարիզի եւ Վիեննայի հիւանդանոցներուն մէջ տարիէ մը աւելի էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւնները մօտէն ուսումնասիրած է․ մանաւանդ ԿԱՆԱՆՑ ներքին գործարաններու ամէն գործողութիւնները (լաբարոթօմի) և պէտք եղած գործիքներն հոգալով վերադարձած է իր բնակավայրն ԻԶՄԻՐ։ Պատիւ ունի ծանուցանել թէ պատրաստ է դարմանել ամէն հիւանդները, կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն մարմնոյն որ և է մասին վրայ։ Կ'տեղաւորէ կոտրած եւ խախտած ոսկորներն նորագոյն կերպերով։ Մասնաւորապէս կ'դարմանէ կանանց հիւանդութիւններն էն կատարելագործեալ մեթոտներով։ Ամէն Ուրբաթ ձրի կ'դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ, ՔԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններն եւ վիրաբուժական գործողութիւն կ'կատարէ։ 3—1

ՏՔԹ․ ՍԱՐԳԻՍ ԱՐՃՐՈՒՆԵԱՆ․
—Նանսիի Համալսարանին մէջ ուսում առած, և «Մաթէրնիթէ է մէզօն տը Սըքուռ» հիւանդանոցին մէջ պաշտօնավարած է։ Այժմ հաստատուած է Բերա, Պալըք Բազարի մօտ, Մէքթէպ փողոց թիւ 1։ Կը դարմանէ ամէն կարգի հիւանդներ, մասնաւորապէս կիներու և տղոց ու մորթի հիւանդութիւններ։ Մանկաբարձ ալ է։ Տունը կ'գտնուի ամէն Ուր․, Շբ․ և Կիր․ ժամ 5—11։ ԲՇ․ կէս օրէ վերջ Գատըգիւղ Հայոց եկեղեցւոյն մօտ Չըրպըքճեան դեղարանը։ ԳՇ․ Կէտիկ Փաշա Պօղոսեան դեղարանը։ ԴՇ․ Բանկալթի Հարպիյէին դէմ Ֆէլիքս Թէրճեմանի դեղարանը։ ԵՇ․ ժամ 6—10 հիւանդներն իր տունը կ'ընդունի ձրի։ 15—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 2,981,236

ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐՒՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագնի պայմաններով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց պայմանները բացարձակ ապահովութեան՝ կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներու նշանաւորութեամբ.—Նաեւ երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանակն 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւեր եւ առագաստանաւեր մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ պլոց վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կը. սենեակներն, առ ԳԱՐՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ եւ բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ եւ կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։
Լիազօր Ներկայացուցիչ կ. Պոլսոյ
ԳԱՐՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանեան խան, 20, 21, 22

ԴՐԱԺԷ ԴԸ ՖԷՐ ՌԱԲՈՒԹՕ
DRAGÉES DE FER RABUTEAU
ՌԱԲՈՒԹՕԻ ԵՐԿԱԹԱՒՈՐ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆԵՐ
Երկաթախառն դեղերու ամէնէն գերազանցն է.
Կ'բժշկէ.
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ, ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ու ՏՂԱՑՈՑ և ԿԱՆԱՆՑ ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.

SIROP D'AUBERGIER
ՕՊԷՐԺԻԷԻ ՕՇԱՐԱԿ
Կ'բուժէ.
ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻԶՈՒԱՄԲԸ և ՊՐՕՆՇԻԴԸ։ Տղայոց համար մասնաւորաբար անժխտելի դեղ մ'է։

SANTAL CLIN
ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ
Կ'բուժէ.
ՀԻՆ և ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ ու ՀՈՍՈՒՄ ները։
Սանթալ Քլէնի ճշմարիտ քարթուղները փնտռեցէք.
Օրական 8—12 հատ կ'առնուի։

LIQUEUR LA VILLE
ԼԱՎԻԼԻ ԸՄՊԷԼԻ
ՅՕԴԱՑԱՒԻ և ՅՕԴԱՑԻՆ ԿԱԹՈՒԱԾԻ համար փորձուած միակ դարման։
Այս դեղերը կ'ծախուին Թուրքիոյ ընդհանուր դեղարաններուն մէջ։ 52—34

ԻԼԱՆ
ԽՂՃԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՑԻ ՇԱՀԱՆԷ
Խաղինէի Խասսայի Շահանէին պիր սէնէլիք լաղըմէսի իլին միւպայեա նյոմ... Իզմիրա օղլանըրըն մահը հալ բումինին 30ընճը բէնդինպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի միւրիւճէճէկինաէն, իթայսլ օլանլարըն Խաղինէի միւչտերիէ յհեա կելմէլէրի իլան օլունուր։
25 Թէմմուզ 314 3—3

ՄՈՒԹՈՒԱԼ ԼԱՅՖ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԼՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ-ԵՕՐՔ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1.314,000,000 ՖՐ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐ.
1897 ՏԱՐՒՈՅ ՀԱՍՈՅԹԸ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ
Այժմու ապահովագրութիւններ և ցկեանս եկամուտ 4 միլիառ 853 միլիոն ֆրանք
Բաժնեւոր (Նախատեսութեան դրամագլուխ) 183.900.000 ֆր.
ՄՈՒԹՈՒԱԼ ԼԱՅՖ բաժնետէր չունենալով ապահովագրութեանց ամբողջ շահը կ'վերադարձնէ թէ՛ ապահովագրութեան և թէ՛ շահագործման բոլոր օգուտները։
Անփոփոխ են հաստատուն բաժինք։
ԳՈՐԾԱԾԱԿԱՆ ՍԱԿԵՐ. — Ապահովագրութեան մաքրական ամբողջ կեանք ցկեանս և ժամանակաւոր բաժիններով. Մաքրական 5 0/0 պարտաթղթով. Մաքրական մասնակի եւ չարունակական վճարումներու. Մաքրական խառն՝ ըստ կամաց... եւ չեն երբեք վճարել։ Մաքրական ցմահ գրամագլուխով եւ չահով։ Ցկեանս եկամուտ 10, 15, 17 և մինչեւ 18,39 0/0 եւն.
Ընդհ. Գործակալ Հ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ — Գործակալութեան վարիչ ԱԼՊԸՐԴ ՄԵՕԼՃԱՒՋԵՆ
Պոլիս. Պաղչէ-Գաբու Իգգէբ Պէյ խան

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ
ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.
ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Հուլաւէնտ խան Գորպէջօղլու, համաօրլըն սօք
ԴԵՐԱԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ
ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։
Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։
Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթղթոց։
Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կ'դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։
Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ. կտրոններ կ'վճարէ։
Արժէթուղթեր կ'պահպանէ։
Դրամ կ'ընդունի Չէքի հաշուով։
Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։
Վարկագրերու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։
ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։
Առեւտրական տոմսերու, բնանագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։
ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։
Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։
Վաճառք կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ պարզ մթերոց չէք ստանալով և թէ՛ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ՌՕՍԻԱ
COMPAGNIE ROSSIA A ST-PÉTERSBOURG
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
1881 Մարտ 20 ին հայր. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.
Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »
Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մաքսատուն փողոց) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕԴՈՐ ՔԼԵՔԱՆ

FIN DE SAISON
ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐՋԸ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՔԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
345 ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ 345
ՄԵԾ ԶԵՂՉ
ԲՈԼՈՐ ԱՊՐԱՆՑ ԳԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ, ՍԿՍԵԱԼ 6/18 ՅՈՒԼԻՍԷՆ
ՄԻԱԿ ԱՌԻԹ
Ամառուան ամենագեղեցիկ նորոյթներ՝ չափազանց զեղչեալ գիներով։ 25—12

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ և Ամերիկայի միջև բանող չոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ասմէնիան	10500	Եճիբշիան	3500
Բէնդրիան	10500	Բըրթինեց	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Ալթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ասսիրիան	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լեպանոն	2000
Քալէբնիան	3700	Մինձօ	900
Վալօնիան	3700	Օպօրդօ	800
Պալմիրիան	3700	Լիսպոն	800
Քուպրիան	3500		

Աճէրէճ, չոգ. նաւ. Լաձձոյօ հոս հասաւ Օտեսայէ, և քանի մը օրէն Լիվրբուլ կ'երթայ։
Ֆօռէճ չոգ., Նաւապետ Լիթլըր, Բոմպէյէն գալով դէպ ի Օտեսա, 17, պիտի երթայ Լիվրբուլ։
Աբբիէն չոգ. նաւ. Հիթ Լիվրբուլէ կ'սպասուի դէպ ի 1Շ ամսոյս։
Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւէն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆԴԷՆ Մեհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
Կ'ուզէք հոգաւոր տպել և ֆրանս. կերպասներ. — Դիմեցէք Պոնէէ-Քոսբոս Համիտիէ ճառատէսի թիւ 38, Օհան էֆ. Կիւմիշեանի վաճառատունն, ուր պիտի գտնէք եղանակին նորաձեւ ընտիր կերպասներ։ Փոխադարձ հրապարակի վրայ ծանօթ դերձակի մը ձեռամբ և ճաշակով շինել կ'տրուի — Վճարման դիւրութիւն. 70—55

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ և Միջերկրականի միջև բանող չոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Վամաէլ	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնֆիս	3500	Նեղոս	2500
Անիպաթօ	3000	Բերա	2250
Ապօր	3000	Շամրոն	2250
Անօրիսս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կոնտօրէֆ	1500
Զաֆօո	2750	Պիէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՌԻՒԹՕԼ և ԸՆԿ. Ռուֆթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
34, Ջէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 7 մեճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 դրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իզմիրաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւններ ետ չեն դարձուիր.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
ԻՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23, 25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (93)

ԱԼԵՔՍԱՆՏՐ ՏԻՒՄԱ ՈՐԴԻ

ԵՐԵՔ ԶՕՐԱՒՈՐՆԵՐԸ

—Խե՜ղճ Ռոպէռ, մինչեւ՝ արխրջութեամբ նայելով լուին եւ պատուհաններն ամբողջ փակուած տանկին: Հիմա մեկնած է, եւ ես եմ պատճառն ամայանալուն այս տան որ այնքան զուարթ էր ժամանակաւ: Ինչո՞ւ նոյն պահուն Ռոպէռ տունը գտնուելով կեանքս փրկեց: Աւելի լաւ կ'ըլլար եթէ մեռնէի. պիտի չկրէի այժմու տառապանքս:

Եւ անուշ աղջիկն, համբոյրի մը նման՝ տրտմութենէ ակնարկը կը նետէր պալատակ տան վրայ, որ մելանուշ էր գերեզմանի մը նման, եւ ճամբէն կ'շարունակէր մերթ ընդմերթ ետին դառնալով, անգամ մ'ալ տեսնելու համար զայն: Մարգուռ նայուածքը կ'սիրէ յառիլ այն տեղերն ուր կ'ընակէին իրենց սիրելիք: Բայց այս պատուհանէն կ'դիտէր քրոջն հեռանալը.

—Ինչո՞ւ յուզուեցայ, ըսաւ ինքնիրեն՝ երբ մինակ մնացի, ինչո՞ւ սարսռացի անկամ, Պլանշի յանձնած նամակը կարդալով, որպէս թէ այս նամակ փոխանակ երջանկութեան դժբախտութիւն պիտի բերէ ինծի: Սրտի ինքնասիրութեան մէկ արգիւնքն է անշուշտ ասիկայ Որչափ ալ բարի ըլլալ աշխատինք, միշտ դժուար կուգայ մեզ տեսնել թէ ուրիշ սէր մը կուգայ տեղ մը գրաւել մեր սիրելիներու սրտին մէջ: Բաց աստի, մինչ կ'կարծէի թէ Պլանշ ո՛եւ է մէկը չի սիրեր, տակաւին կրնայի յուսալ թէ օրին մէկը պիտի սիրէ զՌոպէռ, որ չատ պիտի տառապի, չատ պիտի լայ երբ լսէ այս սէրն եւ ամուսնութիւնն, որովհետեւ անշուշտ ան ալ սրտին խորէն կ'կրէր իմ ունեցած յոյսս:

«Բայց այս սէրն ինչպէս ծնած էր Պլանշի սրտին մէջ, Պլանշ ինչպէս ծուլաւած էր զայն, ինչէ՞ն գիտցած էր թէ այդպիսի սէր մը ներշնչած է ուրիշի մը: Այս կէտերը ինձ չհարցուցի: Բայց պէտք ունի՞մ իր խոստովանութեան ըլլալու: Այս կերպով կապուած պիտի չըլլայի՞ վրան, եւ խեղճ աղջկան տառապելուն պատճառ պիտի չըլլայի՞: Այդ զգացում ծնած է իր սրտին մէջ, ինչպէս կ'ծնի ուրիշ ամէն աղջիկներու սրտին մէջ: Իմ բացակայութեանս տեսած է անշուշտ այս երիտասարդը՝ սիրած են զիրար, պարզօրէն ըսած են իրարու, չեւելով իրենց սրտէն ուրիշ խորհրդակից ունենալ: Եւ զայս ինծ խոստովանելու համար ճիշտ այն օրն ընտրած են յորում սիրտս լի պիտի ըլլար ներողամտութեամբ եւ ուրախութեամբ: Երջանիկ պիտի ըլլան խե՜ղճ Ռոպէռ:

Ֆելիսիէն սեղանին առջեւ նստաւ եւ գլուխը ձեռքերուն յեցած, լամպարին ձգած աղօտ լոյսին մէջ կարդալով քրոջը տուած նամակը, չորս անգամ կարդաց բովանդակ իր մտախոհութիւնները:

—Ինչ տարօրինակ բան է կեանքը, կ'մտածէր, սիրտս ինչ չուտ կ'բացատրէ ցուի տպաւորութեանց առջեւ: Ինծ այնպէս կուգայ թէ Պլանշ երէկ աղջնակ էր: Տակաւին այս առջեւ է, մինչ կարգը աչքերը խոնաւ, լուսաւոր բացած, խանձարուրին մէջէն թեւերը կ'շարժէր մօրս ծունկին վրայ, իր նայուածքը բան մը չէր հասկնար, բերանը չէր խօսէր: Կարծես գործը պէտք պիտի ըլլայի որպէս զի բնութիւնը կին ընէ այս աղջիկը: Տասնեւվեց տարի կ'անցնին եւ բնութեան գործն աւարտած է:

«Կեանքի բոլոր կիրքերը մտաւորիլ եղած են իր երիտասարդ մաքին, եւ միեւնոյն կիրքերն, որոց մէջէն մէկ քանի տարի առաջ կ'անցնէր տասանց անանց գոյութենէն անզգամ կատակածելու, եւ որք ամէն սերունդի վրայ պիտի ներգործեն կեանքի միեւնոյն հասակին մէջ, կը ներկայանան իրեն ալ, եւ ինչպէս մերիններուն, իրե՛ն ալ կ'հրամայեն իրենց անխուսափելի կամքը:

«Անոր այս միտքն ալ նպատակ մ'ունի, այս սիրտն ալ կ'բաբախէ պատճառի մը համար, ու վերջապէս օր մը, այն էակը զոր կ'յամառինք տակաւին տղայ համարիլ, կուգայ եւ կ'ըսէ ձեզ.

«—Կ'սիրեմ, եւ եթէ սիրածս չմիանամ պիտի մեռնիմ:

«Ո՛հ. Աստուած իմ, եթէ ձեր կամքը կ'ուզէ մեր ընտանեաց անդամներէն մէկը փորձի ենթարկել, զիս ընտրեցէք այս փորձին համար, եւ ամէն տեսակ վտանգէ հեռու պահեցէք այն սիրելին եւ գեղեցիկ աղջիկն որ հոսկէ դուրս ելաւ.»

Բայց այս մտածութեանց մէջ ընկղմած էր երբ դուռը բացուեցաւ ու Ռոպէռ ներս մտաւ հեւալով:

—Օրիորդ Պլանշ հոսկէ՞ դուրս ելաւ:

Այս եղաւ երիտասարդին առաջին խօսքը:

—Այո՛ բարեկամս, ըսաւ Ֆելիսիէն՝ տեսա՞ք զինք: հարցուց Ֆելիսիէն՝ նստելով Ռոպէռի քով որ աթոռի մը վրայ ինկած էր, ո՛րքան պարտասած էր յոգնութենէն:

—Հոսկէ անցնիլը տեսայ, բայց ինք չտեսաւ զիս: Կ'կարծէ թէ մեկնած եմ, աւելի լաւ թող միշտ այնպէս կարծէ: Թերեւս հոս գալս տհաճութիւն պատճառէ իրեն: Արդէն վաղը մեկնիմ:

—Ինձ մտիկ ըրէ, բարեկամս, Պլանշ քրոջս հանդիպեցաք, ինձ իմացուց թէ ինչո՞ւ չհաւանեցաւ ձեր կինն ըլլալու:

—Զիս չէր սիրեր, ծայցաւ:

—Ոչ, ուրիշ մը կ'սիրէր. երիտասարդ մը զինք կ'սիրէ եւ ձեռքը կը խնդրէ: Ժամէ մը հոս պիտի գայ, ըսաւ Ֆելիսիէն՝ կամքին նամակը Ռոպէռի տալով:

—Հիմակ հասկցայ թէ ինչ ընելու եկած էր Նիօս իրեն հանդպած իրիկունը, ըսաւ ինքնիրեն Ռոպէռ՝ այս նամակը կարդալով: Պէտք ունի՞մ ձեզ ըսելու, եղբայր իմ, յարգեց բարձրաձայնս թէ սիրտս լի է բարեմաղթութիւններով օրիորդ Պլանշի համար:

—Գիտեմ, աղնիւ Ռոպէռ:

—Հիմակ, ըսաւ Ռոպէռ յուզեալ չեչտով՝ որովհետեւ հոգին ալ մարմինէն աւելի խոնջեալ էր, հիմա պէտք է յայտնեմ թէ կատարեցի ձեր յանձնած պաշտօնը:

—Տեսա՞ք զՄ. Մօռէլ:

—Այո՛:

—Տե՛ղեկութիւն է Վալէրիի հետ:

—Այո՛: Վալէրի էկեր եւ անոր քով գրած բոլոր դրամագլուխն ետ առեր է: Մ. Մօրել նախ եւ առաջ չուզեց պատասխանել ձեր նամակին բայց երբ ըսի թէ քանանալ մ'է գրողը, եւ թէ խիստ կարեւոր խնդիրներու համար կ'ուզէք իմանալ տեղը, ո՛չ դժուարութիւն չհանեց եւ անհամակը տուաւ ձեզ:

—Ցուէք:

Այս գեղարօն վայրկենին Ռոպէռ ստիպուեցաւ ոտքի ելնել եւ ձեռքը կուրծքին դնել չունչ առնել կրնալու համար: Որովհետեւ մտահոգութիւնն եւ տխուր նախազգացումները կ'խեղդէին զինք. վերջապէս նամակը գրպանէն հանելով Բոսքայի յանձնեց։ Այս վերջինը յամառ պարին մտածելով բացաւ զայն: Մէկ քանի բառ կարդալուն պէս, Ռոպէռ կարծեց թէ Ֆելիսիէն պիտի նուաղի. ուստի քովը վազելով գրկեցը մէջ առաւ զայն:

(Շար.) Թարգ. ԶԱՐՄԱՅՐ ԳԻՐ